

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра філології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.
МОЖЛИВОСТІ ОНЛАЙН ОПРАЦЮВАННЯ ТВОРУ "ЧОНГОР І
ТЮНДЕ" МІХАЯ ВЕРЕШМАРТИ

ГЕГЕДЮШ ЕВЕЛІН ЙОСИПІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 014 Середня освіта (Мова і література угорська)

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 103 / 23 листопада 2022 року

Науковий керівник:

Маді Габрієлла Яношівна
старший викладач

Завідувач кафедру:

Берегсасі Аніко Ференцівна
доктор габілітований, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2023 року

Протокол № _____ / 2023

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра філології

Кваліфікаційна робота

**МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.
МОЖЛИВОСТІ ОНЛАЙН ОПРАЦЮВАННЯ ТВОРУ "ЧОНГОР І
ТЮНДЕ" МІХАЯ ВЕРЕШМАРТИ**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

ГЕГЕДЮШ ЕВЕЛІН ЙОСИПІВНА

Освітня програма: 014 Середня освіта (Мова і література угорська)

Науковий керівник: **Маді Габрієлла Яношівна**

старший викладач

Рецензент: **Кейс Маргарета Юрїївна**

кандидат наук, доцент

Берегове
2023

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Filológia Tanszék

LEHETŐSÉGEK ÉS KIHÍVÁSOK A TÁVOKTATÁSBAN. VÖRÖSMARTY MIHÁLY CSONGOR ÉS TÜNDE CÍMŰ MŰVÉNEK ONLINE FELDOLGOZÁSI LEHETŐSÉGEI

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Hegedüs Evelin

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 014 Középfokú oktatás (Magyar nyelv és irodalom)

Témavezető: Mádi Gabriella

adjunktus

Recenzens: Kész Margit

kandidátus, docens

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
I. ЛІТЕРАТУРНИЙ ОГЛЯД.....	8
1.1.Нова ситуація в освіті.....	8
1.1.1.Про дистанція навчання.....	8
1.1.2.Роль дистанційного навчання на сучасному етапі.....	10
1.1.2.1.Платформи електрого навчання та використання їх у дистанційному навчанні	12
1.1.2.1.1.Можливості та виклики дистанційного навчання за допомогою засобівш інформаційних технологій	16
II.ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ НА УРОЦІ ЛІТРАТУРИ.....	20
2.1.Можливості на онлайн-уроці літератури.....	21
2.2.Труднощі дистанційного навчання на уроках літератури	25
III.ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА ЗАКАРПАТТІ ОЧИМА ВЧИТЕЛІВ ТА УЧНІВ.....	27
3.1.Дистанційне навчання очима вчителів	28
3.2.Дистанційне навчання очима учнів	31
IV.ВАРІАНТИ ОБРОБКИ ТВОРУ «ЧОНГОР І ТЮНДЕ» МІГАЯ ВЕРЕШМАРТІ	33
4.1.Історія створення твору Мігая Верешмарті.....	33
4.2.А Інтерпретація п'єси «Чонгор і Тюнде»	36
4.3.Можливості обробки твору	39
4.3.1.Можливості обробки твору в аудиторному навчанні	39
4.3.2.Можливості обробки твору в дистанційному навчанні.....	40
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	45
РЕЗЮМЕ.....	49
ДОДАТКИ	50

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	6
I. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS	8
1.1.Megváltozott helyzet az oktatásban.....	8
1.1.1.A távoktatásról általánosan.....	8
1.1.2.Digitális távoktatás szerepe napjainkban.....	10
1.1.2.1.E-learning csatornák és azok használata távoktatásban	12
1.1.2.1.1.A digitalizált eszközökkel irányított távoktatás lehetőségei és kihívásai.....	16
II.ONLINE OKTATÁS IRODALOM ÓRÁN	20
2.1. Lehetőségek online térben, egy irodalom órán	21
2.2. A távoktatás nehézségei irodalom órán	25
III.TÁVOKTATÁS KÁRPÁTALJÁN TANÁR- ÉS DIÁKSZEMMEL.....	27
3.1.Távoktatás, tanár szemmel	28
3.2. Távoktatás diák szemmel	31
IV. VÖRÖSMARTY MIHÁLY CSONGOR ÉS TÜNDE FELDOLGOZÁSI LEHETŐSÉGEI.....	33
4.1.Vörösmarty Mihály művének keletkezése	33
4.2.A Csongor és Tünde című szerelmi dráma értelmezése	36
4.3.A mű feldolgozási lehetőségei	39
4.3.1.Feldolgozási lehetőségek tantermi oktatásnál	39
4.3.2.Feldolgozási lehetőségek távoktatásban.....	40
ÖSSZEFOGLALÁS	43
FELHASZNÁLT IRODALMAK.....	45
UKRÁN NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÓ	49
MELLÉKLETEK.....	50

BEVEZETÉS

Szakedolgozatom témájaként a távoktatás előnyeinek és hátrányainak bemutatását választottam, illetve az online oktatási formában történő feldolgozási lehetőségeit Vörösmarty Mihály Csongor és Tünde című művének vonatkozásában.

Hogy miért pont ezt a témát választottam? Erre a kérdésre egyszerű a válasz: ugyanis a 2020-s év tavaszán felütötte a fejét a tantermi oktatásforma mellett egy új oktatásforma, a távoktatás, amely még újnak számít a mi oktatási rendszerünkben és úgy gondoltam, célszerű lenne ezzel a témával foglalkoznom.

Munkám során több célt tűztem ki, hiszen több minden is érdekelt a témán belül. Munkám egyik célja az, hogy betekintést nyújtsak a távoktatási lehetőségekbe, kutassam annak mibenlétét, hiszen mostanában sokakat foglalkoztató kérdéskör. Abban reménykedem, hogy tudok valami újdonsággal is szolgálni azok számára, akik benne vannak ebben az oktatási formában, illetve azok számára, akik már korábban foglalkoztak a témával, esetleg felkeltem azok érdeklődését, akik csak távolból látják a távoktatást.

Munkám másik célja, hogy bemutassam a távoktatást nagyban meghatározó, segítő e-learning csatornákat, az online eszközök előnyeit és hátrányait, hiszen elengedhetetlenül fontos ezek ismerete, ha távoktatásról van szó.

Munkám során kitérek külön az online térben való magyar irodalom órák lehetőségeire és kihívásaira, hiszen magyar szakos hallgatóként fontosnak tartom a terület vizsgálatát. Ezen belül azokat a módszertani lehetőségeket, kihívásokat kutatom, melyek megnyilvánulhatnak egy órán, illetve azokat az e-learning csatornákat említem itt meg, melyek segítségével kreatívan, hasznosan tudom az órát megtartani.

Munkám harmadik fejezetében Kárpátalján élő diákként interjúalanyok segítségével szeretném bemutatni, hogyan élték meg, avagy hogyan élik meg a Covid19 óta változó oktatást a kárpátaljai iskolák egykori és jelenlegi diákjai, tanárai. Kutatásomban olyan módszertani kérdésekre szeretnék választ kapni, amelyek nagyon foglalkoztatnak.

Szakedolgozatomban külön fejezetet szentelek olyan lehetséges megoldásoknak, módszereknek, melyek Vörösmarty Mihály Csongor és Tünde című művének tanítási lehetőségeit mutatják be. Kitérek a dráma megírásnak hátterére és értelmezésére, hiszen ez elengedhetetlen ahhoz, hogy feldolgozhassuk ezt a nagyszerű alkotást.

A tantermi oktatási lehetőségek is feltűnnek majd az online oktatás mellett, hiszen célom, hogy munkámban átlátható legyen, melyik oktatási formánál mely módszerek, feldolgozások valósulhatnak meg leginkább.

Végző következtetésként szeretném összefoglalni azt, amit munkám során tapasztaltam. Azokat a pozitívumokat, melyek a munkám megírását elősegítették illetve azokat a nehézségeket, melyekkel találkoztam a szakdolgozatom során.

I. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

Témám áttekintésére bőséges mennyiségű szakirodalom állt rendelkezésre.

Eme első rész alpontjaiban, azok a szakirodalmak és feldolgozásaik tűnnek fel, melyek a távoktatással kapcsolatosak, melyeket a munkám során többször alkalmaztam. Legnagyobb segítséget munkám során Kovács Ilma két könyve adta: *Távoktatástól-távoktatásig* és az *Új út az oktatásban?* című könyve illetve Kovács Cintia - Námesztovszki Zsolt tanulmánya: *Egyszerű megoldások a távoktatás idején*. Fontos megemlítenem, hogy az ezt követő, második fejezetben különböző tanulmányok segítségével mutattam be az online irodalom órákon való lehetőségeket és kihívásokat. Ehhez a legnagyobb segítséget Istók Béla- Simon Szabolcs: *Online oktatás-kontaktoktatás* című tanulmánya nyújtotta. Az utolsó fejezetben Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde* című regényének feldolgozási lehetőségei voltak az online oktatásban. Ehhez a legnagyobb segítséget az előzőleg feltárt források voltak, illetve Czimer Györgyi- Kovács Szilvia- Miklósvölgyi Miklós: *Az irodalomtanítás új útjain* című módszertani kézikönyv egyes pontjai.

1.1.Megváltozott helyzet az oktatásban

A XXI. század az oktatás terén is változásokat idézett elő. A pandémia és most a háború igen felborította az oktatási rendszert Ukrajnában, így Kárpátalján is. Hol tantermi oktatás van, hol távoktatás.

Ezért ebben a fejezetben pontokba szedve szeretném ismertetni a digitális oktatással, a digitális csatornákkal kapcsolatos lehetőségeket, mivel ez még újdonságnak számít. Ezeken túl foglalkozom azzal, hogy milyen lehetőségei és kihívásai, előnyei és hátrányai vannak ennek az oktatásformának.

1.1.1.A távoktatásról általánosan

Mi is az a távoktatás? Ha mi, XXI. századi fiatalok, meghalljuk ezt a szót, rögtön talán a digitalizmus jut eszünkben először erről a szóról, meg talán a távolság szó.

Mielőtt kitérnék a digitális oktatásra, szerintem fontos tisztáznunk a távoktatás fogalmát, mibenlétét. Több fogalom is ismert a távoktatás szó kapcsán, melyből dolgozatomban kapcsán párat említenék meg.

Az egyik értelmezés szerint „a távoktatás lehet az oktatás egy lehetséges formája a nappali és esti oktatási formák mellett, ahol a tanár és a diák nem egy helyszínen vannak

az oktatási folyamat során. Sajátos pedagógiai és szervezeti jellemvonásokkal rendelkezik. A tanítás, illetve a tanulás folyamataihoz IKT-eszközöket is felhasználhat”.¹

A másik meghatározás, Erich Müller nevéhez fűződik és a következőt nyilatkozta a távoktatás fogalmáról: „A tanulási és tanítási folyamat a távoktatás keretében részben másként alakul, mint a direkt oktatás esetében. Ezzel a kijelentéssel természetesen gyakran találkozunk. Ha pontosan akarunk fogalmazni, azt kellene mondanunk, hogy a direkt oktatás, illetve a táv célkitűzései azonosak, bár különböző eszközökkel és módszerekkel valósítják meg ugyanazt a feladatot”.²

Kovács Ilma ismert kutató, pedagógus szerint³, a távoktatás fogalmát nehéz meghatározni, persze születtek rá meghatározások. Az ő álláspontja szerint „a távoktatás olyan oktatási forma, ahol a tanuló és a tanító fizikai eltávolodása miatt a közöttük szükséges interakció – a képzési idő nagyobbik részében – eszközök segítségével történik.”

Továbbá írásában⁴ olvashatunk arról is, hogy változó világban élünk és változó lehet az oktatási forma, ezért fontos kérdés az, hogy az oktatásban részt vevő pedagógus, diák, valamint az oktatás szervezői tisztában vannak-e azokkal a változásokkal, amelyek őket érintik. A változások miatt, majd a jövőben máshogy lesz a tanítás, máshogy lesz a tanulás és ennek egyik megvalósulható formája a távoktatás – vélekedik⁵ erről Kovács Ilma, kutató. De írásában kijelenti, hogy a távoktatás csak egy lehetséges forma, az új módszerek közül, és a hagyományos oktatást semmiféleképpen nem váltja fel teljesen.

Tapasztaljuk, „a bőrünkön érezzük”, hogy a változó világunkban a Covid19 óta igenis az új oktatásforma, a távoktatás nyitotta ki kapuit a hagyományos tantermi oktatás mellett. Sok tanárt váratlanul ért ez a hirtelen változás, és a diákok életében is, főleg általános iskolában tanulók számára egy „modern forma” kezdett el folyamatosan kibontakozni. Úgy gondolom, kezdetben mindannyiunk számára egy nagy nyomás volt az új változás, hiszen hirtelen következett be, ezzel szemben, ha most halljuk meg az „online oktatás” kifejezést, már nem mindenki számára okoz gondot a vele való azonosulás, de ez persze változó. Véleményem szerint, mind a hagyományos és mind az online oktatásnak megvan a helye a mai világban. Persze, mindegyik formának megvannak az előnyei és hátrányai, kihívásai, amivel szembe kell néznünk.

¹ Lengyel 2007: <https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/1334db0a-0ef4-4fd0-ab7a-e45621a70f28/content> (Utolsó letöltés: 2023.04.14.)

² Müller 1968:8-9.sz.: 589

³ Kovács 2007: 135

⁴ Kovács 2007:136

⁵ Kovács 2007:136

Sokan tekintik a távoktatást kihívásnak, „nem szeretem oktatási formának”, de vajon miért?

Kovács Ilma⁶ egy másik tanulmányában azt írja, hogy a kihívás az online oktatási formában az, hogy milyen módon történik meg a tudás átadása, valamint hogy milyen eszközök és módszerek alkalmazásával történik meg mindez. A legfontosabb, hogy továbbra is a tanulás kerüljön a középpontba, de úgy, hogy a távolság ne legyen annak akadályozója. *„Ugyanis: távolról, különböző természetű és minőségű távolságok áthidalásával kell újra létrehozni a tanulási-tanítási folyamatot; távolra kell megtervezni, megfogalmazni előre a tananyagot; távolra kell eljuttatni (sugározni) a tudást; a távolban kell kialakítani a tanuló egyén számára egy ún. természetes tanulási környezetet; a távolba kell beiktatni, a távolban kell biztosítani a tanuló egyén számára a pedagógiai segítő funkciókat (konzultáció, gyakorlat stb.), amelyekhez nem jut hozzá másképpen stb.”*⁷

Úgy gondolom, hogy a hagyományos, tantermi oktatás mellett ebben a digitalizált, modern világban, ha szükséges, lehet jól és sikerrel tanítani távoktatásban. Egy valami azonban biztos: nehezebb helyzetben vannak az elemi osztályos tanulók, különösen az elsősök, ahol nagyfokú önállóságot igényel a tanulók részéről bekapcsolódni ebbe az oktatási formába, különös tekintettel arra, hogyha nem is kapnak szülői segítséget.

Nem titok, mint ahogyan az elején említettem, hogy a távoktatás szó hallatán az online, digitalizált tér jut eszünkbe. A digitális eszközök és csatornák segítségével tudunk tanulni, tanítani és tudunk számonkérni a távolból is, ha szükség van erre. Persze ahhoz, hogy sikerrel járjunk, tudnunk kell, milyen célokat szeretnénk elérni, milyen irányba akarunk tanítani.

1.1.2. Digitális távoktatás szerepe napjainkban

Hogy mit is jelent a digitális oktatási forma? Egy 2021-es szakirodalomban ekképp fogalmazták meg a szerzők: „*A digitális tantermen kívüli oktatás-munkarend esetén az intézmény a tanulók számára nem látogatható, és a tanulmányi kötelezettségeinknek digitális eszközökön keresztül kell eleget tenniük.*”⁸

A Covid19 óta a világon megváltozott az oktatás formája, megváltoztak az oktatáson belüli tanulásszervezési módszerek, technikák. Olyan célokat, módszereket, szervezéseket, órarendeket kellett kialakítani, melyek digitálisan, különféle csatornákon

⁶ Kovács 2005

⁷ Kovács 2005

⁸ Farkas-Földeáki 2021:7

keresztül megvalósíthatók és hatásosak legyenek. Újnak, váratlannak számított ez a helyzet, ezért fontos volt, hogy mind a tanár, mind a diák minél hamarabb megtanuljon ebben a formában dolgozni.

Elsőként nagyon fontos megemlíteni azt, hogy korosztályonként mennyire változó módon tudnak a diákok azonosulni a távoktatással. Fontos, hogy jól szervezzük meg mindkét csoport számára a digitális térben való oktatást, jó platformot válasszunk ehhez. Miért?

Az alsó tagozatos diákok számára nehezebb lehet a távoktatás, így tanáraik, szüleik számára is okoz nehézséget. Ehhez a csoporthoz tartozó diákok számára nehéz, mert még igénylik az iskolai együttlétet, a pedagógus jelenlétét. Ezért nem képes teljes mértékben az online térhez teljesen alkalmazkodni. Az alsó tagozatos gyerekek szociális készségei is fejlődésben vannak, így ez is nehezebben formálódik, mivel ez szemkontaktust, beszélgetéseket igényel.

Az idősebb korosztály már könnyebben tud azonosulni a digitális oktatással, képesek önállóan tanulni, de nekik is szükségük van a rendszeres és pontos tananyag kijelölésre, magyarázatokra, szemléltetésre, a határidőkre. Őket már többször lehet egyedül hagyni, önálló feladatokat adni, esetleg kooperatív feladatmegoldásokba is gyakran bevonni őket.⁹

Én is úgy gondolom, nagyon fontos már kisiskoláskortól, hogy a gyerek minél többet tudjon kommunikálni, érvényesülni és bizonyos korlátokhoz tartani magát. Felmerülhet a kérdés, hogy miért gondolom így? Miért értek ezzel egyet? Azért, mert minden gyerek egyszer felnőtté, a társadalom hasznos részévé válik, legjobb esetben is tudnia kell alkalmazkodni dolgokhoz, embertípusokhoz és tudnia kell a határidőket betartani, ezért is jó, ha egy feladathoz határidőt adunk, így tudja a diák mihez tartani magát. Tehát legyen az hagyományos jelenléti oktatás, vagy online, tantermen kívüli oktatás, mindenképp oda kell figyelni ezekre a dolgokra. Online oktatásnál az említett dolgok, úgy gondolom, elérhetőek, ha egy olyan platformot, csatornát választunk, mely erre a legmegfelelőbb.

Ezekon a gondolatokon túl pedig nézzük meg azokat a csatornákat, amelyeket használhatjuk a távoktatás során.

⁹ Farkas-Földeáki 2021:40-41

1.1.2.1.E-learning csatornák és azok használata távoktatásban

Mielőtt e-learning csatornákat mutatnék be, fontosnak tartom tisztázni az e-learning szó jelentését két meghatározásból, hiszen sokan, ha meghallják ezt a kifejezést, azt hiszik, egy új forma, mivel idegen nyelvű kifejezés.

Szűcs András szerint még nem született következetes definiálás az e-learning kifejezésre. Megfogalmazza, hogy jelenleg három terület határozza meg az e-learning elsődleges pozícióját: „1. Az e-learning mint távoktatás; 2. Az e-learning mint tranzakciókat ösztönző szoftver, 3. Az e-learning mint elektronikusan közvetített tanulás.”¹⁰

Internetes forráson olvashatjuk, hogy az e-learning nem más, mint: „egy számítógépes hálózaton elérhető képzési forma, amely a tanítási-tanulási folyamatot teljes egészében a digitális térbe ülteti. Azaz online térben működik: „a tananyagok, képzések megalkotása, a hivatkozó források elhelyezése, a tananyag oktatása, a tanulás, a gyakorlás és a felkészülés, a kommunikáció (ami lehet egy- vagy kétirányú), a számonkérés, a vizsgázás, az értékelés, sőt a riportolás, osztályzatok adminisztrációja is.”¹¹

Tehát a két a meghatározás általláthatjuk, hogy az e-learning egy számítógépes hálózaton elérhető képzési forma, mely a csatornákon keresztül elősegíti az online tanulást, számonkérést, kapcsolattartást. A fenti fogalmakból következtetve elmondható, hogy nem egy ismeretlen fogalomról van szó, hiszen az e-learning ugyanúgy távoktatást, online oktatást jelent, csak ilyen formában is megnyilvánulhat. Munkám során mindhárom kifejezést használom majd.

Az online tanuláshoz fontosak azok a csatornák, melyeken keresztül elérjük céljainkat, de még előtte nézzünk meg néhány dolgot, amit az e-learningről tudni kell.

Az e-learning oktatásnál nagyon fontos, miből is tevődik össze, milyen alkotórészei vannak. Fontosnak tartom ezeket megemlíteni. Nagy Vitéz tanulmánya¹² az e-learningről nagyon szépen összefoglalja ezeket az alkotórészeket. Ezek a következők:

„1. *Szereplők*: minden olyan (emberi) résztvevő a folyamatban, akik az online tanuláshoz valamilyen formában hozzájárul,

2. *Tartalom*: azok a szakmai tartalmak, tananyagok, amelyeket a tanulók a tanulási folyamat során elsajátítanak,

¹⁰ Szűcs- Zarka 2009: 12.

¹¹ Skoll.hu.2021: <https://skoll.hu/e-learning/> (Utolsó letöltés: 2023.03.20)

¹² Nagy Vitéz 2016: <https://docplayer.hu/32483813-E-learning-abc-nagy-vitez.html> (Utolsó letöltés: 2023.03.24)

3. *Rendszer*: valamilyen- általában online elérhető- informatikai rendszer, amely lehetővé teszi a résztvevők azonosítását, a tartalom tárolását és fogyasztását, illetve a tanulási folyamat részletes nyomon követését.”¹³

Ezekből következtetve elmondható, hogy a felsorolt alkotórészek közül egyik sem hiányozhat, ha nem hagyományos oktatásról van szó, hanem tantermen kívüli oktatásról beszélünk. Ezeken túl fontosnak tartom részletesebben bemutatni azokat a rendszereket, csatornákat, amelyek e-learning oktatásnál nagyon jól használhatók, hiszen elengedhetetlenül fontos részét képezik az online oktatásnak, mivel ezek segítségével juttatható el az oktatási folyamatban részt vevők számára a tartalom.

Kovács Cintia – Námesztovszki Zsolt tanulmányában született egy megfogalmazás, mely szerint *„az e-learning keretrendszer helyet és keretet ad az online oktatásnak, fontos összetevője a rendszernek, mivel nagyon fontos szempont, hogy ez a környezet mennyire felhasználóbarát, milyen lehetőségeket nyújt, valamint, hogy mennyire letisztult és átlátható.”*¹⁴

Most, hogy tisztáztuk az idegen szó mibenlétét, bemutatom azokat az e-learning keretrendszereket, kapcsolattartási és számonkérési csatornákat, melyek nálunk, Kárpátalján a legelterjedtebbek, azokat, amelyeket diákként én is használok, valamint diákok és tanárok egyaránt alkalmazni tudnak.

Vizsgáljuk meg elsőnek a *Google Classroom* (Tanterem) keretrendszert, mely mondhatni három az egyben e-learning csatorna: kommunikációra, tanításra és számonkérésre is alkalmas. A tanulásom során mi is ezt a platformot használjuk. Ez a csatorna a legdinamikusabban fejlődő keretrendszer. Legnagyobb előnyének az számít, hogy integrálja a

Google funkcióit a Drive-tól kezdve egészen a Naptárig. Nagyon felhasználóbarát rendszer. könnyű megtanulni az alkalmazását. Egyszerűen, könnyen elérhető, a gmail postafiókunkból.¹⁵

A *Tanterem* szolgáltatással a tanárok időt takaríthatnak meg, megtervezhetik óráikat, és javíthatják a kommunikációt a diákokkal. Feladatokat készíthetnek és gyűjthetnek össze, melyhez határidőt is adhatnak; a tanár látja mikor adták le a diákok a

¹³ Nagy Vitéz2016: <https://docplayer.hu/32483813-E-learning-abc-nagy-vitez.html> (Utolsó letöltés: 2023.03.24)

¹⁴ Kovács – Námesztovszki 2021: [file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20(5).pdf) (Utolsó letöltés: 2023.03.20)

¹⁵ Kovács- Námesztovszki 2021:100: [file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20(5).pdf) (Utolsó letöltés: 2023.03.20)

feladatokat. Videó-beszélgetést is kezdeményezhetünk a felületen keresztül. A *Tantermen* belül van egyfajta rendszerezettség, hiszen tudunk külön mappákat készíteni egyes feladatokhoz és egyes diákokhoz.¹⁶

Véleményem szerint, a *Tanterem* egy könnyen tanulható, jól működő felület, melyet gond nélkül használhatunk online oktatásnál. Különösen tetszik, hogy határidőt is megadhatnak az oktatók benne, hiszen számomra fontos, hogy tudjam magam tartani egy időkerethez és ne hagyjak semmit utolsó percre. Pozitívum a keretrendszerben még a privát megjegyzés, így nem látja mindenki a kérdéseimet csak az oktató, illetve javításnál sem látja senki azt, hogy miben hibáztam.

Tovább haladva, dolgozatomban olyan csatornákat fogok bemutatni, amelyek csak szóbeli tanításra alkalmasak, azaz a videó-konzultációra, kommunikációra.

A *Skype* segítségével ingyenesen tudunk kezdeményezni beszélgetést 50 személyerejéig. Előnye, hogy megosztható a képernyő, a videó mellett csevegés és fájlküldés funkció is támogatott. Emellett az órák rögzíthetők is, a beszélgetések és a galéria pedig jól kereshető. Sok esetben szükség lehet a képernyőnk megosztására, amely segítségével prezentációt vagy előre elkészített digitális tananyagot tudunk megosztani a közösséggel. Nagyon hasznos lehetőség a videók rögzítése, amelyet később 30 napig elérhetünk.¹⁷

Személy szerint, én nem szívesen használom a *Skype* csatornát, mivel csak videó beszélgetésre alkalmas, valamint le kell tölteni és regisztrálni kell. Egyik negatívuma számomra, hogy időigényes, másik pedig, hogy tárhelyet is foglal, így számomra nem praktikus.

A következő platform a *Zoom*, melyet szintén online videó-kommunikációra alkalmazhatunk. Hasonló a véleményem, mint a *Skype* csatornáról. A *Zoom* segítségével akár több százan is tudunk egyszerre kommunikálni – ez az előnye. Hátránya viszont az, hogy csak 40 percet engedélyez a hívásokra. Amennyiben előfizetjük az alkalmazást (15 dollár), akkor korlátlanul beszélhetünk. Letölthető a számítógépre, a telefonra, a táblagépre, és a böngészőből is elindíthatjuk.¹⁸

Az utolsó kommunikációra alkalmas digitális csatorna, melyet bemutatok, a *Google Meet*.

¹⁶ <https://chrome.google.com/webstore/detail/googleclassroom/mfhehppjhmnnlfbopchdfldgimhfhk?hl=hu> (Utolsó letöltés: 2023.03.22.)

¹⁷ Kovács – Námesztovszki 2021: 100: [file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20(5).pdf) (Utolsó letöltés: 2023.03.20)

¹⁸ Kovács- Námesztovszki 2021: 101.: [file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20(5).pdf) (Utolsó letöltés: 2023.03.20)

A *Google Meet* időkorlátja 60 perc és maximum 100 fő vehet részt egy beszélgetésben.

„Egyszerű ütemezés, egyszerű felvételi lehetőségek, valamint adaptív elrendezések segítik a kapcsolattartást és az érdeklődés fenntartását. Dokumentumokat, diákat és táblázatokat mutathat a résztvevőknek az egész képernyőjét, vagy csak egy ablakot megosztva.”¹⁹

Ezeket a tanításra alkalmas csatornákon túl nézzünk meg, néhány számonkérésre alkalmas csatornát, hiszen ezek sem maradhatnak ki, ha online oktatás keretén belül vagyunk, mivel ennél a formánál is fontos az, hogy amit megtanítunk, azt számon is kérjük.

Három ilyen csatornát fogok bemutatni, ilyen a *Kahoot!*, *Redmenta* és a *Google úrlapok*.

A *Kahoot!* egy olyan online tesztkészítő felület, amelyhez tartozik egy letölthető alkalmazás is. A *Kahoot!* segítségével feladatsorokat állíthatunk össze, kahoot-okat, és lehetőség van ezek megválaszolására is. *Az alkalmazás nagy előnye, hogy ingyenes, a teszt, feladatsor megoldható okostelefonról, tabletről és laptopról is. Lehetőséget ad csoportmunkára is. Tanulók is regisztrálhatnak, de a teszt megoldásához ez nem feltétel.*”²⁰

Úgy gondolom, egy nagyon jól kifejlesztett számonkérési program. Különösen tetszik, hogy játékos, könnyen használható program. Előny számomra, hogy online is becsatlakozhatunk és nem muszáj letölteni, így nem foglalja a tárhelyet.

A másik számonkérési e-learning csatorna, melyet ismertetek, a *Redmenta*. Ez egy olyan feladatkészítő alkalmazás, melynek segítségével gyorsan készíthetők és megoszthatók a feladatok, s ez könnyíti mind a tanár, mind a diák munkáját.²¹

Magán a *Redmenta* felületen is találunk kész feladatlapokat, amelyek katalógusba vannak rendezve, a koronavírus-járványnak köszönhetően. Beállíthatunk olyan címet is, melynek beírásával könnyen megtalálható a feladatlap. *A teszt megosztható linken keresztül is, illetve közvetlenül a Classroomban vagy a Teamsben.*”²²

¹⁹ <https://apps.google.com/intl/hu/meet/> (Utolsó letöltés: 2023.03.27)

²⁰ Kovács- Námesztovszki 2020:101.: [file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20(5).pdf) (Utolsó letöltés: 2023.03.20)

²¹ Kovács- Námesztovszki 2020:101.: [file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20(5).pdf) (Utolsó letöltés: 2023.03.20)

²² Kovács- Námesztovszki 2020:101.: [file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20(5).pdf) (Utolsó letöltés ideje: 2023.03.20)

A harmadik számonkérési csatorna a *Google Űrlap*. Ez a felület egy nagyon nagy segítség a tanároknak, mivel könnyű elkészíteni, és a kérdésekre adott válaszokat meg tudja nézni hamar.

*"Egy egyszerű online űrlap segítségével válaszokat gyűjthetünk, felmérést készíthetünk vagy gyors kommunikációt folytathatunk. Ezt követően ellenőrizhetjük az egy táblázatban jól áttekinthetően elrendezett eredményeket. Válaszokat kaphatunk kérdéseinkre. Egyszerű vagy mélyreható felméréseket készíthetünk, amelyeket aztán megoszthatunk egy linken keresztül, beágyazhatunk a webhelyünkön vagy akár e-mailben is elküldhetjük. Hátradólván várhatjuk az eredményeket, illetve bárhol és bármikor hozzáférhetünk."*²³

Elgondolásom szerint, tényleg egy egyszerűen használható és praktikus csatornáról van szó, különösen tetszik benne, hogy hosszabban kifejtendő kérdések is felszínre kerülhetnek benne, így nincs korlátozva a karakterszám.

Ezekből a bemutatott e-learning tanítási, számonkérési csatornákból láthatjuk azt, hogy van lehetőség online oktatás keretei között is tanítani, számonkérni, hiszen vannak olyan felületek, melyek erre alkalmasak.

Ezeket a gondolatokat túl nézzük meg röviden, hogy milyen előnyei és hátrányai vannak az online eszközöknek, ezzel együtt milyen lehetőségek és kihívások vannak a távoktatásban, hiszen fontos részét képezi a digitális oktatásnak.

1.1.2.1.1. A digitalizált eszközökkel irányított távoktatás lehetőségei és kihívásai

Kiemelten fontosnak tartom azt, hogy mielőtt elkezdek használni valamilyen digitális eszközt, megismerkedjek annak előnyeivel, illetve kockázataival.

A mai világunkban nagyon elterjedté váltak a digitális eszközök. Manapság már nincs olyan dolog, információ, amit nem találunk meg az interneten. De mennyire biztonságos ez?

2020 tavaszától egy új oktatási forma „ütötte fel a fejét” a családok mindennapjaiban, mivel a helyzet ezt követelte meg. Át kellett térnünk a digitális oktatásra, melynek következtében a nap nagy részében online eszközöket, s általuk a fentebb említett csatornákat használtunk ahhoz, hogy részt vegyünk, részt vehessünk az oktatásban.

²³ <https://chrome.google.com/webstore/detail/google-forms/jhknlonankphkkbnmjdlpehkinifeeg?hl=hu>
(Utolsó letöltés: 2023.03.27)

Azt gondolják sokan, hogy a digitális technikáknak csak hátrányai vannak, előnyei pedig nincsenek. Pedig nem így van, mert mint minden dolognak alapjában véve két oldala van: rossz és jó, így van ez a digitális oktatásban is.

A digitális eszközöknek tehát számos előnye és hátránya ismert, és ezzel együtt mutatkoznak be azok a lehetőségek és kihívások, melyek felmerülnek az online oktatás kapcsán, hiszen a digitális eszközök segítségével zajlik az oktatás.

A digitális technika az online tanítás során számos lehetőséget ad arra, hogy minél pontosabban, alaposabban tanuljunk, tanítsunk, így számos előnyét sorolhatjuk fel. Kovács Ilma tanulmányában úgy fogalmaz: „*hogy az elektronikus tanulás három területét ő már ma is el tudja képzelni, amennyiben teljes képzési rendszerként, képzést kiegészítő eszközként és önálló tanulási módként is kezelhető. Legyen szó bármelyik területről az alábbiak közül, mindegyik új kompetenciák kiépítését fogja igényelni.*”²⁴

Ennek következtetéseként leírja azt, hogyha oktatási formaként működik az elektronikus tanulás, akkor egy önálló rendszer. Egy oktatási eszköz is lehet, hiszen önálló oktatási eszközként kezelhető és beilleszthető a jelenléti oktatásba, ha például kiegészíti a tanár munkáját, ha a tanuló egyéni tanulási szakaszait segíti elő. Önképzési eszközként is elképzelhető, hiszen az egyén mindig tanulni, fejlődni akar, s ezáltal megtalálja azt a módot is, hogyan teheti ezt meg.²⁵

Ezekon a gondolatokon túl nézzük meg számos előnyét a digitális technikáknak az online oktatásfolyamatában.

Sok diák számára az elektronikus oktatás során csökkennek az oktatáshoz, képzéshez kapcsolódó járulékos (pl.:utazás) és adminisztrációs költségek. Hatékonyabbá és eredményesebbé válik a képzés, mivel jobban igazodhat az egyéni tanulás módszeréhez és képzési szükségletéhez, testreszabottá válik a tudásátadás. A digitális oktatás során felgyorsul s tudásátadás, a tananyag bárhol, bármikor saját ütemben folytatható, az oktatási tartalom folyamatosan bővíthető és könnyen felújítható, illetve a tanulási folyamat nyomon követhető, és a megszerzett tudás számonkérhető.²⁶

Sok olyan hasznos és digitális program van, amelyek segítségével lehetőségük van a tanároknak sokkal szívesebben és érthetőbben varázsolni a tananyagot a távoktatás során. Ilyen program a fentebb említett *Kahoot!*, *Redmenta*, *Google Úrlap*. A diákok egyszerű előadás helyett, tevékenyen is részt tudnak venni, kutathatnak bármilyen témában, így

²⁴ Kovács 2007: 323

²⁵ Kovács 2007: 324

²⁶ <https://gyires.inf.unideb.hu/GyBITT/10/ch02s02.html> (Utolsó letöltés:2023.03.24)

ismeretszerzés mellett, a keresőmotorok hatékony használatát is elsajátítják. Ezek mellett a későbbiekben is jól használható tudásra és képességekre tesznek szert, mint például prezentációk készítése és bemutatása, online etikett elsajátítása, e-mailek megírása, hiteles és hiteltelen források elkülönítése.²⁷

A leírt előnyök és lehetőségek mellett, persze a hátrányokat és kihívásokat sem szabad elfelejteni, hiszen fontos, hogy tisztában legyünk velük, ha a digitalizált távoktatás részesei vagyunk.

A digitalizált oktatás kihívásaiként említeném meg elsőként azt, hogy nagykihívást jelent az oktató és a hallgató alacsonyfokú digitális jártassága és az eszközhiány. Továbbá a személyes, közvetlen kapcsolat hiánya, és a készségfejlesztés is a kihíváshoz tartozik, hiszen olyan dolgokról beszélünk, melyek nem maradhatnak ki egy egyén formálásából.²⁸

Meglátásom szerint, ezek nagyon nagy kihívások, hiszen főleg az alsó osztályos kisebb gyerekek, valamint az idősebb tanárok számára még nehezebb a digitális felületek használata. Ebből kifolyólag időt igényel az önfejlesztés. Továbbá, az említett eszközhiány is nagy kihívás úgy gondolom, hiszen a több gyermekes családokban ez nagy gondot okozhat, mivel a gyerekeknek egy időben vannak az óráik, de előfordulhat, hogy csak egy eszköz áll rendelkezésükre. Meg kell említenünk azokat a gyerekeket is, akik hátrányos helyzetű családban élnek, ebből kifolyólag nincsenek felszerelve technikai eszközökkel, így nem tudnak bekapcsolódni az online oktatási folyamatba. Ennek súlyos következményei vannak, lesznek, hiszen ezek a gyerekek lemaradnak a tananyag elsajátításában, mert csak arra van lehetőségük, hogy a hagyományos, technika nélküli tanításban vehessenek részt.

A fentebb említetteken túl még néhány hátránya ismert a digitális technikákkal irányított oktatásnak, amelyek a diák tanulását, tanuláshoz való hozzáállását veszélyeztethetik.

„A különböző digitális eszközök elvonhatják a diákok figyelmét, hiszen már minden diák zsebében ott lapul az okos telefon, ami igen komoly veszélyt jelenthet a tanítás - tanulás számára. A technológia használata csalásra csábíthat dolgozatírásnál.”²⁹

Úgy gondolom, a felsorolt kihívásokat és hátrányokat orvosolni lehet, csak időt és energiát kell bele fektetni.

²⁷ Zsófi blogja 2018: https://iktanulas.wordpress.com/2018/02/22/a-digitalis-technika-elonyei-es-hatranyai/?fbclid=IwAR0YNGGNYC_QrHHxSq9YuilCsjV2h98qCGegj7I9AugQf8hhIHb4uFRnlk (Utolsó letöltés: 2023.03.23)

²⁸ Bereczki-Horváth 2020: <https://ppk.elte.hu/segedanyag> (Utolsó letöltés: 2023.04.14)

²⁹ Zsófi blogja 2018: <https://iktanulas.wordpress.com/2018/02/22/a-digitalis-technika-elonyei-es-hatranyai/> (Utolsó letöltés: 2023.03.23)

Véleményem szerint, a digitális eszközökkel irányított oktatásról leírtak megmutatják azokat a pozitívumokat és negatívumokat, amelyek felléphetnek az oktatás során, melyekkel szembenézhetünk. Mint ahogy az elején már említettem, minden dolognak van jó és rossz oldala, ahogyan ennek az oktatásformának is.

A fentiekből látható, hogy mind tanár, mind diák szempontból ismeretesek az előnyök és hátrányok, amelyek jelen vannak a digitális térben.

Tovább haladva munkámban, magyar szakos hallgatóként fontosnak tartottam megvizsgálni azt, milyen lehetőségek és kihívások vannak egy magyar irodalom órán, és mely csatornák azok, amelyek kiválóan alkalmazhatók ezen az órán.

II.ONLINE OKTATÁS IRODALOM ÓRÁN

Az első fejezetben pontokba szedve írtam az online oktatás mibenlétéről, arról, hogy a távoktatás során milyen digitális eszközöket és programokat lehet használni, valamint hogyan, miképp lehet levezetni ezeket az órákat azon eszközök segítségével, amelyek rendelkezésünkre állnak az online oktatás folyamatában.

Ebben a fejezetben az online irodalom óra levezetésének lehetőségeiről és nehézségeiről szeretnék írni, hiszen fontosnak tartom megvizsgálni, milyen lehetőségei vannak ennek az oktatási formának irodalom óra keretein belül.

Az online oktatás következtében minden óra feldolgozása, így az irodalom órák feldolgozási lehetőségei is változtatást igényeltek, hiszen a tantermi feldolgozást online térben való feldolgozásra kellett átalakítani úgy, hogy az módszertani szempontból is megfelelő legyen. Az online óra fogalma, szereplői, illetve az online óra során használt csatornák, annak előnyei és hátrányai kerültek felszínre.

Amikor online körülmények között kellett levezetni az órákat, a tanárok kötelességei ugyanúgy megmaradtak, mivel a kitűzött célokat, ha más módszerrel is, de el kellett érniük. Nem volt ez másképp az irodalomoktatás kapcsán sem. Az irodalmi nevelés nagyon szoros kapcsolatban áll az anyanyelvi neveléssel, hiszen az irodalomsegítségével nemcsak az olvasásra taníthatjuk meg a gyerekeket, hanem a művek feldolgozása által a kifejező beszédre is. Továbbá a tanulók megismerkedhetnek olyan nyelvváltozattal, kifejezési formákkal, amelyekkel a hétköznapokban nem találkoznak.

„Carlyle azt írja, hogy a legtökéletesebb iskola a könyvtár.³⁰Hasonlóan vélekedik Riedl Frigyes³¹ is, aki úgy gondolja, hogy az irodalmat oktató tanár legfőbb kötelessége az, hogy megtanítsa tanítványait olvasni. *Tanításunk főcélja nem lehet az, hogy – pl.: Gyöngyösiről – megtanítsunk minden adatot és véleményt, hanem tegyük olyan rokonszenvenné a szereplő írókat és írásainak vonzó szépségeire hívjuk fel úgy a tanulók figyelmét, hogy azoknak kedvük támadjon Gyöngyösi műveket olvasni.*”³²

Nem véletlen, hogy kiemeltem ezeket a gondolatokat, hiszen legyen az jelenléti oktatás vagy tantermen kívüli nagyon fontos az irodalmi nevelésben a rávezetés – inkább a nagyobb korosztályoknál, hiszen ők már tudnak olvasni – olvasásra, kisebb diákok

³⁰ Dobos László: Irodalmi nevelés :http://misc.bibl.u-szeged.hu/3117/1/botond_001_004_012-018.pdf
(Utolsó letöltés: 2023.04.14)

³¹ Dobos László: Irodalmi nevelés :http://misc.bibl.u-szeged.hu/3117/1/botond_001_004_012-018.pdf
(Utolsó letöltés: 2023.04.14)

³² Dobos László: Irodalmi nevelés :http://misc.bibl.u-szeged.hu/3117/1/botond_001_004_012-018.pdf
(Utolsó letöltés: 2023.04.14)

esetében pedig az olvasás megtanítása. Ne feledkezzünk meg arról sem, ha online oktatási formában egy gyerek éppen olvasni tanul, akkor a szülőnek is nagyon nagy szerepe van az oktatás folyamatában (főleg az első és másodikos osztályba járó diákoknál), hiszen ők nemrég kezdtek el megismerkedni a betűk világával.

Az olvasásra való nevelés nem az iskolában kezdődik, hanem még kisgyermekkorban, otthon, azt megelőzően, hogy óvodába megy a gyermek. Ehhez ad nagy segítséget az óvoda, s az ott megszerzett tapasztalatokat, tudást fejleszti tovább az iskola. Véleményem szerint nagyon fontos a tanár személyisége. Az a tulajdonsága, milyen mértékben figyel oda arra, hogy a rábízott kisdíák mindegyike megértse a feldolgozni kívánt történetet, s abból le tudja vonni a következtetéseket, és tanuljon belőle. Erre már csak ráadás, ha megszeretteti diákjaival az olvasást. Minden igyekezetével azon kell lennie, hogy rávezesse tanulóit az olvasás szépségére. Nagyobb korban így már nem lesz számukra unalmas és erőltetett tevékenység az olvasás, mert tudni fogja, ahány könyvet, ahány történetet elolvasott, megismert, annyi életet élhetett át, annyi helyre utazhatott, ahány helyre olvasmányai szereplői. Rájön arra is, hogy a betűk sokasága között mennyi nyugalom, szépség és tudás lapul.

Az olvasóvá nevelésnek van egy hátulütője akkor, ha az oktatási forma nem tantermi, hanem online keretek között zajlik. A célt mindenképpen el kell érnie a tanárnak. Felvetődik a kérdés, hogyan tudja ezt megtenni. Erre keresem a választ, hiszen magyar szakos hallgatóként, jövőendő magyartanárként nagyon foglalkoztat az, hogy milyen lehetőségek és milyen nehézségek merülhetnek fel egy online irodalom óra keretein belül, illetve az e-learning csatornák közül melyeket használhatom a legoptimálisabban a digitális térben egy óra levezetéséhez.

2.1. Lehetőségek online térben, egy irodalom órán

Számos lehetőség adódik az online térben, melyeket felhasználhatunk irodalom órán. Ezek a lehetőségek olyan eszközök (különbéféle csatornák), amelyeknek segítségével kreatívan és érdekesen tudjuk megoldani a tananyag feldolgozását, átadását, számonkérését.

Ha magyartanításról beszélünk, beszélnünk kell az *RJR* (ráhangolódás-jelentésteremtés- reflektálás) –modell fogalmát, hiszen ma már nem számít újnak. Az *RJR-modell* nagyon fontos része a tanteremi oktatásnak, így az online térben zajló irodalmi órának is.

Az *RJR- modell* nem más, mint „egy lehetséges tanulási-tanulássegítési modell, mely fejleszti-elősegíti a kritikai gondolkodást és az (inter-) cselekvő tanulást.”³³

Az *RJR modell* a tanításban alkalmazva, legyen az tanteremi vagy online oktatás, olyan keretet nyújt a tanároknak, melyben végig vezethetik tanulóikat a tanulás folyamatán, különböző tanulási tapasztalatok megszerzésére nyújthatnak lehetőséget, mozgósíthatják a diákok gondolkodását, meghatározhatják a tanulási célját, motiválhatják, cselekvőül foglalkoztathatják a tanulót a tanulási folyamatban is.

A tanulás és tanítás e modellje érzékeny arra, hogy ne csak az ismereteket sajátíttassuk el, hanem az ismeretek elsajátításának folyamatát is. Az oktatás akkor a legsikeresebb, ha a folyamat átlátható, tehát ha a tanulók mindig átláthatják a folyamat alakulását. Azáltal, hogy a tanuló mind a tanítás tartalmát, mind annak folyamatát megérti, maga is egy életre tanuló emberré válik, aki képes lesz befogadni az új információt, és ezt képes lesz gyakorlati tudással alakítani.³⁴

Mielőtt olyan lehetőségeket sorolnék fel, amelyeket digitális eszközökkel el tudunk érni, fontosnak tartom röviden bemutatni a fentebb említett modell három fázisát.

Az *R* ráhangolódást vagy felfedezést jelöl a megnevezésben, amely egyfajta helykészítés az új számára, előkészítése az előzetes ismeretek, a tudás azon területének, amelybe az új anyag beilleszkedik.

A *J* a jelentésteremtést jelenti, vagyis az új anyagot az előzetes ismeretek szerinti pontos helyére illeszti, amely által rendszerszemléletű gondolkodás jön létre, s kialakul a kritikai gondolkodás.

Az *R* a reflektálásra utal, mely aktívan alakítja gondolkodásunkat, viselkedésünket. Az új ismeret beépül tudásunkban, hatást gyakorol rá és átértékel.³⁵

Véleményem szerint az *RJR- modellt* bátran használhatjuk a távoktatásban is, hiszen online keretek között is nagyon fontos, hogy meglegyen az óra menete, legyen egy ráhangolódás vagy felidézés, ahol a tanulók az eddig megszerzett tudásukat idézik fel, s hozzákapcsolják az adott témához. Szintén fontos a második fázis, a jelentésteremtés, ahol pedig új köntösbe öltöztetünk egy művet, akár irodalmi fogalmat, és ezzel együtt bővül a diákok tudása. Szerintem a két első mellett nagy jelentőséggel bír a reflektálás is, hiszen így ellenőrizni tudjuk azt, mennyire tudtak azonosulni egy író vagy költő életével, munkásságával, illetve egy új irodalmi fogalommal.

³³ Miklósvölgyi 2015:147-148

³⁴ Temple, Charles- Steele, Jeannie L. 1988

³⁵ Miklósvölgyi 2015:153

A digitális térben való irodalmi órán is használhatjuk az *RJR- modell*, ezért szeretnék megemlíteni néhány olyan csatornát, eszközt, melyek segítségével lehetőséget kapunk arra, hogy el tudjuk érni az online irodalom óra kiteljesedését, vagyis a három fázis megvalósítását és a kitűzött célokat.

Nézzünk meg először olyan eszközöket, amelyek a ráhangolódásnál és jelentésteremtésnél adnak lehetőséget a kreatív feldolgozásra.

Ilyen például a *Google Jamboard*, egy olyan digitális tábla, amely kreatívan használható akár az irodalom óra közben, vagy akár előre elkészítve is.

„A Jamboard a Google egy olyan kollaborációs eszköze, mely akár a fehér táblát is kiválthatja. Egy sor lehetőséget rejt magában. Információgyűjtő felület, ötletek tárháza, bemutatkozó felület, de akár egy magyarázó digi óra kiváló eszköze lehet.”³⁶

További pozitívuma a Google Jamboardnak, hogy ingyenes, bárki hozzáférhet. Az internetről képet is beilleszthetünk vagy feltűzhetünk egy-két öntapadó jegyzetet oly módon, hogy a sok hasznos információ egyénre szabottan a legérthetőbb, legátláthatóbb legyen. *„Különböző információkat összeköthetünk, vagy úgy helyezhetjük el a boardon, hogy az csoportosítva legyen. De a hátránya az, hogy ez a program leginkább olyan készülékkel működik, amihez van egy érintőtoll, amivel a kézíráshoz, és kézi rajzoláshoz hasonló apró jeleket, jegyzeteket, rajzokat tehetünk, így olyanná válhat akár, mint egy kamasz füzet. Kevesebb írással több információt zsúfolhatunk kis helyre.”³⁷*

A Jamboard további fontos tulajdonsága, hogy egy időben több készülékről megnyitva ugyanazt a felületet láthatjuk és szerkeszthetjük, megkönnyítve ezzel a közös munkát.³⁸

Szerintem ezt az e-learning csatornát kiválóan lehet alkalmazni a ráhangolódás és jelentésteremtés résznél, hiszen különböző alakzatok segítségével csoportosítani tudjuk például egy-egy mű szereplőit, vagy a költők és írók alkotói korszakait.

Szintén kiváló felület *Zanzatv*³⁹, amely nemcsak tantermi oktatásnál, hanem online oktatásnál is kiválóan alkalmazható, mivel a 8 tantárgyon belül több téma is megtalálható, s ezáltal lehetőség van arra, hogy röviden, 5 percben összefoglalva megnézzük és meghallgassuk az új tananyagot.

Ekét felületen kívül a *Redmenta*, *Kahoot!* *Google Űrlapok* is nagyon hasznosak, ugyanis az irodalom óra reflektálás és számonkérési lehetőségeit segítik elő.

³⁶ <http://hipikangela.blogspot.com/2020/03/jamboard.html> (Utolsó letöltés: 2023.03.30.)

³⁷ https://bolcseszikt.blog.hu/2020/04/28/google_alkalmazas_a_jamboard (Utolsó letöltés: 2023.04.12.)

³⁸ https://bolcseszikt.blog.hu/2020/04/28/google_alkalmazas_a_jamboard (Utolsó letöltés: 2023.04.12.)

³⁹ <https://zanza.tv/> (Utolsó letöltés:2023.04.02)

A legtöbb alkalmazásban, mint például a csatornáknál említett *Redmenta*, *Kahoot!* *Google Úrlapok*, lehetőség van digitális feladatlapok készítésére, egyszerű párosítások elvégzésére, kifejtős kérdések is használhatók, valamint képes és hangos tartalmak is beszúrhatók.⁴⁰ Ezeket az alkalmazásokat a reflektálás résznél bátran alkalmazhatjuk, illetve egy-egy témazáró dolgozatnál is.

A reflektálás részhez kiválóan alkalmazható a *WordWall*⁴¹ alkalmazás, melynek segítségével érdekesen tudunk ismétlőkérdéseket összeállítani, szójátékokat, illetve képeket is beilleszteni az íróról, költőről, családjukról, műveikről stb.

Az említett csatornákon kívül több felület is van, amelynek segítségével érdekes feladatokat találhatunk ki, így még színesebbé tehetjük az irodalomórát.

Fegyverneki Gergő tanulmányában⁴² olvastam egy érdekes feldolgozást, mely a görög istenek témakört foglalja magába. Úgy látja, ezt a témát a gyerekek nehezen tanulják meg.

A gyerekek feladata az volt, hogy kisebb kutatómunka után készítsenek címkefelhőt kedvenc istenükről vagy más mitológiai hősökről, majd ezeket osszák meg egymással a közös internetes felületükön. A görög istenek ezen a feladaton keresztül kaptak új köntöst. Tanulmányát megnézve számos ötlettel találkozhatunk, melyet ő a görög istenek témára állított össze, de ezeket az ötleteket nemcsak ennek a témának a tanításához tudjuk felhasználni, hanem más anyagok vonatkozásában is. Nemcsak a görög istenekhez lehet címkefelhőt készíteni, hanem például egy mű szereplőinek jellemzésénél is kiválóan használható ez a módszer.

„A címkefelhő egy weboldal tartalmára jellemző címkék (tagek) vagy szövegbeli szavak olvasók általi használati gyakorisága, vagy más fontos tulajdonsága szerinti vizuális ábrázolása. A címkék többnyire kulcsszavak, melyeket általában abc-sorrendben sorolnak fel, és fontosságukat színük ill. betűméretük jelzi. E módon abc-helyük és fontosságuk alapján is meg lehet őket találni.”⁴³

Nem véletlen, hogy pont ezt a részt osztottam meg, hiszen egy digitalizált generáció számára érdekesen és eredményesen digitális órát tartani nemcsak némi fejtöréssel jár, hanem jelentős kihívás is. Mindenképp lehetőséget kell adni egy online óra keretein belül a

⁴⁰ Schirm Anita:2021: 30-31

⁴¹ <https://wordwall.net/hu> (Utolsó letöltés: 2023.03.31)

⁴² Fegyverneki2015:65: https://www.researchgate.net/publication/323106516_Digitalis_generacio_az_iroda_lomoran_-_tenyek_modszerek_elkepzelesek (Utolsó letöltés:2023.03.20)

⁴³ <https://szinte.hu/2010/06/19/cimkefelho-seo-eszkoz/> (Utolsó letöltés: 2023.03.31)

diákok kreativitásának, illetve, hogy ők is aktívan részt vegyenek egyes témák feldolgozásában.

Úgy gondolom, ezeknek a felsorolt felületeknek az alkalmazásával számos lehetőség nyílik meg a tanár számára, hogy egy irodalom óra tananyagát kreatívan, élmény dúsán közvetítse, illetve a számonkérési módok is változatosabb formában történjenek meg.

A felsorolt pozitívumok mellett azonban számos nehézség is felmerülhet az online irodalom órán. A továbbiakban ezeket szeretném megvizsgálni.

2.2. A távoktatás nehézségei irodalom órán

Munkám elején igyekeztem bemutatni azokat a lehetőségeket és nehézségeket, amelyek feltűnnek az online oktatás során. Most olyan kihívásokra vagy nehézségekre szeretnék rámutatni, amelyek befolyásolják az irodalomóra online térben való sikerességét.

Istók Béla tanulmányában⁴⁴ olvashatunk arról, hogy mivel internetkapcsolat szükséges az órához, így néha gyengébb lehet a kapcsolat és a kommunikáció terén való megnyilatkozások olykor egymásba nyúlnak, átfedést mutatnak. Vagyis a kommunikációs csatorna nem akadálymentes a tanár (adó) és hallgató (vevő) között. Ez számos nehézséget okozhat.

Ilyenkor jönnek az alábbi kérdések: *Jól látnak? Jól hallanak? Jól hallottam? Azt mondta, hogy...? Elnézést, rosszul lehetett hallani. Kérem, ismételje meg, amit az előbb mondott.*

A probléma kiküszöbölése érdekében jönnek a különböző felszólítások: *Kapcsolják ki a mikrofont, hogy ne keletkezzen zaj; Kapcsolják be a mikrofont, hogy halljam, amit mondanak!*

Ezeket látva, hallva, olvasva rájövünk, miként okoznak nehézségeket ezek a momentumok egy irodalomórán. Mivel az irodalom az anyanyelvi neveléssel szoros kapcsolatban áll, így az irodalomban is fontos, hogy kifejezhessük magunkat szóban, ezzel egyidejűleg fejlesztve a kommunikációt, a szép irodalmi beszédet.

Ha kikapcsoljuk a mikrofont és a kamerát, a diák figyelme elkalandozhat, és úgy fogja érezni, nem muszáj neki se megszólalni, se figyelni, majd megteszi ezt a többi diák, vagy csak úgyis a tanárnő beszél. Ennek következtében tehát a szóbeli megnyilvánulás csökken, pedig nagyon fontos lenne.

⁴⁴ Istók- Lőrincz 2021:41

Véleményem szerint további nehézségként említhető az a tény, amely a kisebb korosztályt érinti: az olvasás megtanítása online órán. Virtuálisan nagyon nehezen kivitelezhető az olvasás tanítása, még akkor is, ha minden körülmény adott hozzá: tankönyv, laptop stb.

Kihívásként említeném meg a csoportos feladatok megszervezését online térben, hiszen ez szinte lehetetlen. Pedig úgy gondolom, nagyon fontos ez az irodalmi nevelésben is hiszen minél érdekesebb egy adott téma feldolgozása, annál inkább fogja érdekelni az irodalom a tanulót. Fontos tényező az, hogy el tudják fogadni egymás véleményét, hiszen majd felnőtt korban erre a hozzáállásra szüksége lesz, amikor csapatban kell dolgoznia egy munkahelyen.

Láthatjuk tehát a két pontban felsoroltak alapján, hogy számos lehetőség adódik az online irodalom órák megtartásához, viszont akadnak olyan tényezők is, melyek nehézségeket okoznak.

Az eddigiekben leírtakat összevetve, útmutatóként, munkám következő fejezetében továbbra is az online irodalom órával foglalkozom, azzal, hogyan látják a magyar szakos tanárok és a különböző iskolatípusban tanuló diákok az online oktatás előnyeit, illetve hátulütőit.

III. TÁVOKTATÁS KÁRPÁTALJÁN TANÁR- ÉS DIÁKSZEMMEL

Szakdolgozatomban pontról pontra vezettem le a távoktatás fogalmát és a hozzá kapcsolódó meghatározásokat, foglalkoztam az online irodalom órákon való lehetőségekkel és kihívásokkal is.

Fentebb leírtam azt, hogy az online oktatás nem működik a három alkotóelem nélkül.

Úgy gondolom, fontos beszélni/írni azokról a meglátásokról is, amelyeket a tanárok és diákok érzékelnek, tapasztalnak a pandémia óta megismert távoktatásból, hiszen ők az igazi alkotórészei az oktatásnak. Ebben segítségemre volt több interjúalany: kárpátaljai magyar szakos tanárok és különböző iskolatípusban tanuló diákok.

Ukrajnában 2020. március 12.-ei hatállyal lépett érvénybe a felsőoktatást és az iskolai oktatást is érintő komoly változás, melyet a koronavírus járvány miatt léptettek életbe. Az eleinte két hétre kiszabott online oktatás végül a nyári szünet végéig tartott (az órák és a lezáró vizsgák is ebben a formában zajlottak). Idős, fiatal pedagógus azon dolgozott, hogy a leghatékonyabb módszerek által tudja átadni a megszerzendő tudást a gyerekek számára.

Szeptemberben elkezdődött ugyan a tanév, zökkenőmentesnek indult, mígnem 2020. október 26-tól ismét online oktatást rendeltek el. Miután Beregszász vörös zónába került a technogén és ökológiai bizottság, valamint a rendkívüli helyzetek kérdéseivel foglalkozó állami bizottság döntése alapján az óvodák, általános iskolák számára engedélyezték ugyan a személyes jelenlétet, a felsőfokú szakképzés, a felsőfokú tanintézmények hallgatói ismét a gépek elé kerültek.⁴⁵

A koronavírus több mint egy éven át veszélyeztette az emberek egészségét. A járvány után az élet, az oktatás ismét kezdett helyre rázódni és a hagyományos tantermi oktatásra visszatérni, mígnem 2022.február 24-én kitört az orosz – ukrán háború, és ismét online keretek közé szorult az oktatás, amit nehezített a gyakori légiiradó, hiszen a jelzés után azonnal abba kell hagyni a tanítási – tanulási folyamatot, és biztonságos helyre kell vonulni.

Jelenleg a hagyományos oktatási-nevelési folyamat keretei között működik a diákok oktatása Ukrajna nagy részén. A 25 régióból csupán 4 az, ahol a mai napig szünetel

⁴⁵ Huszti-Dudics2021: 97-98

a tanítás. Ezek a területek azok, ahol a véres harcok dúlnak, de online formában még itt is elérhető valamilyen oktatás.⁴⁶

Véleményem szerint ez a néhány gondolat bemutatja azt, hogy mennyire változó a világ, és ezzel együtt mennyire változik az oktatásforma is.

Ezért kárpátaljai diákként fontosnak tartottam, hogy a következő pontban összefoglaljam különböző kárpátaljai iskolák egykori és jelenlegi diákjai, valamint tanárai meglátásait a távoktatással kapcsolatban, mivel módszertani szempontból kíváncsi voltam arra, hogy ki hogyan oldotta meg az online oktatást, milyen szemszögből nézik, nézték a diákok és tanárok, hogyan zajlott és melyik platformon a tanítás, hogyan élik/élték meg az online tér kínálta lehetőségeket, előnyöket illetve kihívásokat és hátrányokat.

3.1. Távoktatás, tanár szemmel

Az oktató az e-learning képzésben nem más, mint az a személy, aki online formában adja át az elsajátítandó tananyagot.⁴⁷

Legyen az hagyományos, legyen az digitális térben való oktatás, az egyik résztvevő és meghatározó személyisége a folyamatnak nem más, mint a tanár, viszont a pedagógus sem szuperhős, és számára is akadhatnak nehézségek, főleg a digitalizált térben.

Fontos tisztában lenni azzal, hogy *„a hagyományos oktatás helyszínéhez hasonlóan, a pedagógus hatékonyságát és sikerességét az online oktatás esetében is az alkalmazott módszertan, a pedagógus nyitottsága és felkészültsége, valamint a tananyagok minősége határozza meg.”*⁴⁸

Hogy megtudjam, mit gondolnak a kialakult helyzetről és hogyan élték azt meg a magyar szakos tanárok, úgy gondoltam, anonim interjú formájában teszem fel hat összetett kérdésemet. Elsődleges szempontként azt tartottam szem előtt, hogy hasonló korúak legyenek a megkérdezettek, mivel azt feltételeztem, hogy az informatikai tudásuk eltérő lehet korosztályonként. Válaszadóimat nem nevezem nevükön, hanem számokkal jelölöm.

Az alábbi kérdésekre kerestem a választ. (melléklet1)

⁴⁶ Bezzeg Hanna: https://eduline.hu/kozoktatas/20220325_ukrajna_online_oktatas (Utolsó letöltés: 2023.04.24)

⁴⁷ Nagy Vitéz2016: <https://docplayer.hu/32483813-E-learning-abc-nagy-vitez.html> (Utolsó letöltés:2023.03.25)

⁴⁸ Kovács- Námesztovszki 2021:99.: [file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20(5).pdf) (Utolsó letöltés: 2023.03.20)

Az első kérdésem az volt, hogy hány éve tanít az általam kiválasztott pedagógus. A válaszok alapján 8, 13, 20, 31, 32, 35 éves pedagógiai múlttal rendelkeznek az általam megkérdezett magyar szakos tanárok.

A második kérdésem, milyen intézménytípusban végzi pedagógiai munkáját?

Válaszadóim általános iskolai, középiskolai és szakgimnáziumi tanárok.

Harmadik kérdésként adatközlőimtől megkérdeztem, hogy mennyire okozott gondot a tantermi oktatást átszervezni az online térbe úgy, hogy közben ne boruljon fel az egész kialakított rendszer. Illetve, kíváncsi voltam arra is, hogy az oktatás átszervezésére és a tananyag feldolgozására, számonkérésére milyen digitális csatornákat használtak fel. Milyen mértékben okozott gondot ezek megismerése és használata, esetleg volt-e olyan csatorna, melynek használatát meg kellett tanulnia, és ez mennyi időt vett igénybe?

Harmadik kérdésként adatközlőimtől megkérdeztem, hogy mennyire okozott gondot a tantermi oktatást átszervezni az online térbe úgy, hogy közben ne boruljon fel az egész kialakított rendszer. Illetve, kíváncsi voltam arra is, hogy az oktatás átszervezésére és a tananyag feldolgozására, számonkérésére milyen digitális csatornákat használtak fel. Milyen mértékben okozott gondot ezek megismerése és használata, esetleg volt-e olyan csatorna, melynek használatát meg kellett tanulnia, és ez mennyi időt vett igénybe? A válaszadók mindegyike azt válaszolta, hogy nagyon nehéz volt, hiszen egy hirtelen jött „problémát” kellett megoldaniuk nagyon gyorsan. Nem voltak megfelelő technikai feltételek sem a pedagógusok, sem a diákok részéről. A tanulók és szüleik részéről is voltak fennakadások, mivel nem álltak elég felelősség teljesen az online oktatáshoz. A pedagógusok többségének, különösen az idősebb korosztálynak, gondot okozott a technikai eszközök használata, az e-learning csatornák megismerése, használata. Az online felületek közül a *Google Classroom*, *Google Meet*, *Facebook Messenger*, *Redmenta*, *a YouTube*, *Wikipédia*, *Zanza*, *Wordwall*, a magyar fejlesztésű *Edubase rendszert*, a *Zoomot*, a digitális tankönyvek anyagait használták a pedagógusok. Igaz nem mindegyik válaszadó használta mindegyiket, hanem csak ezek variációit. Még az is külön problémát okozott, hogy jól megválasztott e-learning felület legyen a tanítási folyamat segítője, hiszen nem mindegy, hogy csak a tanár tudja használni, vagy a tanulók és szüleik is. Különös tekintettel az alsó tagozatra.

A következőkben, azaz a negyedik kérdésben arra voltam kíváncsi, hogyan látják a tanárok a diákokat ebben az oktatásban, mennyire okozott gondot a technika abban, hogy részt vegyenek az órán. A válaszadók többsége szinte ugyanazt mondta: a legtöbb gondot a technikai felszereltség okozta a diákoknál, mivel többgyerekes

családoknál 1- 2 eszköz jutott 4-5 gyerekre, így nem tudott mindegyik gyerek részt venni az online órán. De volt olyan iskola is, ahol a tanulók teljes létszámmal jelen voltak az órán, de ott csak olyan technikai gondok voltak, mint a mikrofon vagy kamerahiány. Ez a sok negatív tapasztalat, tovább rontott a tanuláshoz való viszonyon.

Ötödik kérdésként azokat a kérdéseket tettem fel, amelyekkel a lehetőségekre és kihívásokra szerettem volna rávilágítani, és ezzel együtt bizonyítani a fenti pontban tárgyalt esetleges kihívásokat és lehetőségeket. Érdekelt az is, hogy el tudják-e képzelni az oktatók a jövőt kontaktoktatás nélkül. Szinte minden pedagógus ugyanazt a választ adta. A pedagógusok többsége a technikai eszközök hiányát jelölte meg a legnagyobb kihívásnak, és a személyes jelenlét hiányát. De voltak olyan pedagógusok is, akik a technikai, informatikai tudás fejlesztését látják az online oktatási formában. *„Az online oktatási forma lehetőség arra, hogy megismerjük és megtanuljuk használni, alkalmazni azokat a tudományterületeket, amelyekben járatlanok vagyunk, vagyis a különböző internetes felületeket arra használni, amire kitalálták. Így megy a világ előre. Hátrányát abban látom, hogy elvesznek a személyes kapcsolatok. Az a fajta személyes kapcsolat, ami tanár és diák között ott, helyben, az órán érvényesül. Ahol a tanár egy kréta segítségével nyugodtan felírhat bármit a táblára anélkül, hogy azon törné a fejét, mire kattintson, hogy az jó legyen és mindenki lássa, és meg is értse. Ez érdekes, hosszú folyamat... Hogy el tudom-e képzelni a csak online oktatási formát? Nem, nem tudom.”* (Válaszadó 4.)

Végezetül utolsó kérdésként, egy irodalomoktatással kapcsolatos kérdést tettem fel, amely témájában kapcsolódik szakdolgozatomhoz. Tudni szerettem volna azt, hogy válaszadóim hogyan oldották meg az irodalomoktatást az online térben. Kitértem arra is, hogy volt-e lehetőségük Vörösmarty Csongor és Tünde című művét tanítani. A válaszadó pedagógusok mindegyike ugyanazokat a felületeket használta az irodalomtanítás során, mint a nyelvtanórákon. Arra a kérdésre, hogy tanították-e Vörösmarty életét és munkásságát, négyen igennel válaszoltak. De a személyes jelenlét varázsa, annak hiánya szintén a válaszok között szerepelt.

Interjúalanyaim általános- és középiskolai, valamint szakgimnáziumi magyar szakos tanárok. Olyan pedagógusok, akik 8-35 éve állnak a katedrán. Kérdéseimre adott válaszaikból azt a következtetést vonom le, hogy a több éves szakmai tapasztalat vagy a fiatal kor ellenére is rugalmasak az online oktatással kapcsolatban. Nehéz helyzetük ellenére is arra törekedtek, hogy megtanulják az e-learning felületek használatát, hogy a rájuk bízott diákoknak átadhassák a megszerzendő tudást, vagyis a tananyagot.

Válaszaikból az is kiderül, ha választaniuk kellene az online és a tantermi oktatás között, a tantermit választanák a személyes jelenlét miatt.

Ezek a következtetések bizonyítják a szakirodalmi forrásból leírtakat miszerint: „(...)Az idősebb korosztály már könnyebben tud azonosulni a digitális oktatással, képesek önállóan tanulni, de nekik is szükségük van a rendszeres és pontos tananyag kijelölésre, magyarázatokra, szemléltetésre, a határidőkre.”⁴⁹

Tovább haladva munkámban, az oktatás szintén fontos szereplőivel, a diákokkal készített interjúkat szeretném közölni, hiszen a hatékony oktatás a tanár – diák jelenlététől függ.

3.2. Távoktatás diák szemmel

A digitalizált oktatásban a tanulók „azok a személyek, akik önként vagy valamilyen külső kötelezettségnek eleget téve részt vesznek az e-learning képzésen, a köznyelvben e-tanulóként (e-student) is hívják őket.”⁵⁰

A távoktatás nemcsak a tanárok életét változtatta meg, hanem a diákokét is.

Ebben a pontban szeretném kicsit közelebről megvizsgálni négy adatközlő diák segítségével, hogyan is élték meg diákként az online oktatást.

A négy adatközlő négy különböző típusú iskola diákja. Az első adatközlőm (No 1⁵¹) általános iskolában tanul, a második gimnáziumban, (No2) a harmadik szakközépiskolában(No3), a negyedik pedig felsőoktatásban. (No4)

Hasonló kérdéseket kaptak ők is, mint a pedagógus adatközlők, viszont itt figyeltem arra, hogy ne vegyen igénybe több mint öt percet a kitöltés, mert akkor nem szívesen foglalkoznak vele.

A diákoknak szánt összetett kérdéseket 2 csoportba soroltam. (melléklet2)

Az első csoportban az oktatásban való változásokkal kapcsolatos kérdések tűnnek fel. Adatközlőimtől megkérdeztem, mennyire volt könnyű átállni tantermi oktatásról online oktatásra, és ebből a kérdésből kifolyólag kérdeztem meg, hogy mennyire örültek ennek az változásnak?

A diákok egyik fele azt mondta, hogy nehezen tudott átállni az online oktatási formára, másik fele viszont könnyen. Aki nehezen állt át, azzal indokolta, hogy nehézséget

⁴⁹ Farkas-Földeáki 2021:40-41

⁵⁰ Nagy Vitéz2016:<https://docplayer.hu/32483813-E-learning-abc-nagy-vitez.html> (Utolsó letöltés:2023.03.25)

⁵¹ A könnyebb megkülönböztetés végett az alanyokat kódszámokkal jelöltem 1-től 4-ig, az iskolai fokozat alapján

okozott a tananyag megértése, a technikai problémák megléte. Aki könnyen átállt, azzal indokolta, hogy az informatikatanár felkészítette őket arra, mi lesz, ha egyszer online kell majd tanulni. Másik tanuló abban látta az online oktatás pozitívumát, hogy nem kellett buszozni: *„nem kellett buszozni, kényelmes volt, nem kellett az órák között sokat várni és otthon azt csinálhattam, amit akartam a szünetekben...viszont nem igazán szerettem a távoktatást, hiszen lazább lettem s kevesebb lett az időkerete egy –egy órapárnak.”*(No4)

Azt a következtést vontam le ezekből a válaszokból, hogy a kisebb korosztály nehezebben tudott átállni az online oktatásra, míg a két nagyobb korosztály számára a felkészültség miatt ez nem okozott gondot. Az viszont megállapítható, hogy egyik adatközlőm sem örült az átállásnak.

A második csoportban távoktatással kapcsolatos kérdéseket tettem fel, ami inkább módszertani szempontból fontos. Adatközlőimtől elsősorban azt kérdeztem meg, hogy okozott-e gondot a technika hiánya, milyen online eszközöket és csatornákat használtak és ebből kifolyólag esetleg okozott-e gondot ezek megismerése, használata? Ezeken túl fontosnak tartottam megkérdezni azt is, hogy mennyire változott meg a jövőképük a digitális oktatás során? El tudnák-e képzelni ilyen formában az oktatást? A válaszokból az derült ki, hogy a diákok ugyanazokat a felületeket használták az online oktatás során, mint a tanárok. Nem okozott számukra nehézséget azok használata. Jövőképük sem változott, inkább erősebben küzdöttek céljaik elérésében.

Ezekből a válaszokból olyan következtetések vonhatók le, melyek szerint, a diákok technikai felszereltsége megfelelő volt, nem okozott különösebb gondot a technika és a különböző csatornák használata sem, inkább az internet szolgáltatással akadtak problémák. Látjuk azt, hogy ezekben a válaszokban nincsenek eltérések, esetleg a közvetítő csatornák terén, amelyeket használtak, használnak a digitális oktatás során.

Pozitívum, hogy a megkérdezett diákok közül egyiknek sem változott a jövőképe: továbbtanulási szándékaik megerősödtek.

A válaszok alapján megállapítható, hogy megfelelő eszközökkel, tudással a távoktatást fel lehet fogni pozitív dologként.

Ezeken túl nézzük meg a kérdésben említett szerző Vörösmarty Mihály és művének a *Csongor és Tündé*nek feldolgozási lehetőségeit mind tantermi, mind online oktatás keretén belül.

IV. VÖRÖSMARTY MIHÁLY CSONGOR ÉS TÜNDE FELDOLGOZÁSI LEHETŐSÉGEI

Munkám ezen fejezetében Vörösmarty Mihály *Csongor és Tünde* szerelmi drámájának tantermi, illetve távoktatásbeli kereteken belüli feldolgozási lehetőségeit szeretném megvizsgálni.

Jelenléti pedagógiai gyakorlatomat a Zápszonyi Gimnázium 8. osztályában vezettem. Ebben az időszakban a diákok éppen Vörösmarty Mihály Csongor és Tünde című drámáját tanulták, amelynek elsajátíttatásába én is „beleszólhattam”, vagyis órát tarthattam nekik. Ezért munkám megírásakor külön öröm volt számomra az említett témával foglalkozni.

Dolgozatom ezen fejezetében olyan online feldolgozási lehetőségeket szeretnék bemutatni, amelyek kiválóan alkalmazhatók a távoktatás ideje alatt, s látható majd az is, hogy a tantermi oktatáson kívül is lehet élményszerűen, interaktívan oktatni.

4.1. Vörösmarty Mihály művének keletkezése

Már iskolás koromban láttam azt, hogy a tanárok milyen szempontokat követnek az új anyag átadásánál, vagy egy-egy író vagy költő bemutatásánál, művének ismertetésénél. Magyar szakos hallgatóként, elsajátítva a magyar nyelv és irodalom tanításának módszertanát, már konkrétan tudom, mit miután kell tanítani, és azt is, hogy hogyan. Az alábbiakban szeretném bemutatni, hogy hogyan is nézne ki az adott tananyag feldolgozása egy általam elképzelt tanítási folyamatban.

A mű feldolgozása előtt fontosnak tartom, hogy bemutassam magát a szerzőt is, ugyanis véleményem szerint a tanulóknak ismerniük kell Vörösmarty Mihály életútjának, munkásságának fontosabb mozzanatait, hogy könnyebben megérthessenek bizonyos összefüggéseket a műben megfogalmazott cselekményben, amelyek a szereplők céljaihoz, illetve az alkotóhoz köthetők.

„A MAGYAR faj költői ereje Vörösmarty Mihályban bontakozott ki először igazi színpompával. Szellemi nagyság volt, különb elődeinél, a líra és az epika méltán ünnepelt mestere, valamennyi kortársánál ékesebben szóló drámaíró.”⁵²

Vörösmarty Mihály egy kiváló költő, író volt, aki a magyar irodalom terén maradandót alkotott.

⁵²Arcanum: Vörösmarty Mihály élete: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarIrodalom-magyar-irodalomtortenet-1/magyar-irodalomtortenet-pinter-jeno-5116/5-a-magyar-irodalom-a-xix-szazad-also-harmadaban-15FC/vorosmarty-mihaly-19B0/> (Utolsó letöltés: 2023.04.12.)

„Vörösmarty ötvenöt évet élt, 1855-ben halt meg. Életműve nemzetközi örökség, és világirodalmi érték. Szózatja Kölcsey Himnusza mellett nemzeti imádsággá lett. A Csongor és Tünde a legszebb és legzeneibb hangzású magyar mesejáték. Eposzait ugyan nemigen olvassuk, de aki mégis ismeri, elámulva veszi tudomásul bennük a romantika szertelen színpompáját.”⁵³

Úgy gondolom, miután elhelyeztük a szerzőt az irodalmi kánonban, rátérhetünk művének megismertetési folyamatára. Ekkor az alkotás megírásának körülményeire térünk ki. A *Csongor és Tünde* című művét 1830-ra írta meg, de csak 1831-ben adta ki.

Valószínűsíthető, hogy Vörösmarty 1831. február második felében kapta meg az első kiadás példányait s küldte meg az előfizetőknek és barátainak. Kölcsey március 3-a előtt olvasta először Vörösmarty művét.⁵⁴

Érdemes megemlíteni a mű megírásának előzményeit, mert ezzel felkelthetjük a diákok érdeklődését a téma iránt. Például azt, hogy Toldy Ferenc és Bajza József között levelezés zajlott a mű keletkezésének kapcsán.

Toldy⁵⁵ 1828. szeptember 20-án Bajzához írt levelében ad először hírt: „Vörösmarty egy Tündér Ilonát ír jambusoknak (sic!), több énekből fog állni. Felinél több kész, de az Aurorába már nem jó.”

Valószínű, hogy itt a dráma első kéziratáról van szó, azonban Toldy tévedése is ott bujkált, hiszen a jambusok drámára utalnak, a több ének eposzra vall, végül is a darab egyes helyeken jambusokból, de többnyire trochaikus sorokból épül fel. Arra gondolhatunk a „Felinél több kész” azt jelentheti, hogy a *Csongor* eleje 1828-ban készült el.⁵⁶

Bajza 1829.december 10-én írja⁵⁷ Toldynak: „Vörösmarty erősen dolgozik Konton, új évig el akarja készíteni. Azután Tündér Ilonába fog s ha az kész lesz, egy románt ír. De ezekből csak úgy lesz valami, ha őt a sétállás szesze, mely most egy kissé megszűnt, ismét el nem lepi.”

Ezeken túl érdemes felidézni Vörösmarty János levelét⁵⁸ is, melyet Gyulai Pálnak írt a mű keletkezésének idejéről: „1829-ben tartózkodott egy nyáron Vörösmarty Zsigmond unokabátyánknál Kiskeszibe... Itt írta, úgy emlékszem, a *Tünde és Ilona* című munkáját...” „Pesten, a cenzurán visszavetették, hanem a Fehérvári Censor, akkor iskolai Direktor,

⁵³ <https://turul.info/napok/vorosmarty> (Utolsó letöltés: 2023.05.09)

⁵⁴ Horváth 1969:38

⁵⁵ Oltványi 1969. 443

⁵⁶ Fehér 1974.78.

⁵⁷ Oltványi 1969. 481

⁵⁸ MTA kézirat 1864.július14

bátyámnak tanára volt, és nagy öröme volt mindig bátyám szép magaviselete és eszében nem tett akadályt, a munka kinyomtatott.”

Akad egy érdekesség a munka kinyomtatásával kapcsolatban is, melyet a Fejér megyei Levéltárban közöltek latin nyelven ekképpen: *a székesfehérvári Szamer Pál nyomdában kinyomtatott kisebb munkák, köztük: „MenseFebruaris Csongor és Tünde. Színjáték öt felvonásban. Írta Vörösmarty Mihál. Impressorum in exempl. 500, et revisium per Censorem Localem. A ébae Regiaedie 7 Maji 1831. Joannes Chrysost. Szabó Gym. Directoret Revisor Loc.*”⁵⁹

Tehát ezekből a levélírásokból láthatjuk, hogy 1829-ben kezdte megírni Vörösmarty a szerelmi drámát, viszont az első példányokat 1831-ben kezdték el kiadni.

Ezeket túl felidézhetjük még Bertók László írásában⁶⁰ leírtakat, hiszen Vörösmartyval foglalkozik könyvében, és ő is foglalkozik a szerelmi dráma keletkezésének előzményeivel.

Leírja, hogy az *„Ezeregyéjszaka meséinek, „népdalok”, balladák, novellák* írása közben a szerkesztés és a közélet áramában, Vörösmarty 1829 nyarán új dráma írásába kezd. Unokatestvéréhez, Vörösmarty Zsigmondhoz megy a nagy pesti élet elől, Keszibe. És itt a kertben kezdi el megírni legszebb drámai költeményét, a Csongor és Tündét.

Bertók szerint a mű alapszövegét Gergei (Gyergyai) Albert 16. századi *Árgirus históriája*, e népivé idomult ponyvahistória adta, hiszen 1821-ben Börzsönybe kérette eme históriát és most, 1829-ben, mikor a Csongor és Tünde művét írja, előveszi, gyönyörködik és szomorkodik. Korábbi műveiben, a *Tündérvölgy* és *A Délsziget* című eposzaiban tündéri, földöntúli fantasztikus környezetben festette megvalósulónak a boldogságot és a beteljesült szerelmet. A *Csongor és Tündében* ugyanezt teszi. Leírja ugyan a boldogság megvalósulását, de művéből kiderül, hogy ez nem olyan egyszerű, de mégsem szabad a nehézségek ellenére sem feladni az álmokat. Ez talán a dráma egyik legfontosabb üzenete.

Ezekből az irodalmi forrásokból kiszűrhetjük a mű keletkezésének „alappilléreit”, idejét és helyét.

Véleményem szerint érdekes, hogy ennyire foglalkoztak kortársai Vörösmartyval és az ő írásával. Különösen szenzációsnak tartom, hogy ezek a levélírások fennmaradtak a mű keletkezésének kapcsán, bizonyítéknak.

A következő pontban pedig nézzük meg a dráma értelmezését, hiszen szintén érdekes dolgokkal találkozhatunk.

⁵⁹ Fehér 1964. 489-491

⁶⁰ Bertók 1977:93-99

4.2.A Csongor és Tünde című szerelmi dráma értelmezése

Már fentebb említettem, hogy Vörösmarty műve nem más, mint a boldogságkeresés drámája. De mi miatt is válik a boldogságkeresés központi motívummá? Az alábbi értelmezésben erre keresem a válaszokat.

Vörösmarty műve öt felvonásból áll, három időszakban játszódik (éjfél, hajnal, dél), különböző helyszíneken, viszont mondhatjuk, hogy van egy kerete, mivel az első és utolsó felvonása is egy időben és egy helyen játszódik. A műben több szereplő is feltűnik, de én a munkámban csak a meghatározókat emelem ki: *Csongort, Tündét, az Éjt, és a három vándort*.

A szereplőkön túl feltűnnek archaikus jelképek is, illetve három olyan elem, mely a darab fontos része, és ezektől válik olyan különlegessé az alkotás.

Archaikus jelkép maga *Csongor*, aki a dráma egyik főhőseként a boldogságkereső ember östípusát képviseli a darabban.

A másik jelkép a *vándorlás*, ami az irodalomtörténet ősi toposzát erősíti, melyben a mindenkori vándor az emberi élet útját teszi meg, miközben az eltelt időben, a leküzdött távolság révén, jellemében fejlődve érkezik meg a végállomáshoz.

A következő szimbólum a *három vándor*: a *Kalmár, a Fejedelem és a Tudós*, hiszen ők jelenítik meg a pénzt, a hatalmat és tudást.

A mű központi jelképe pedig a *csodafa*, ami szintén ősképeknek számít és a kertben áll. Fontos szimbólum ez, hiszen a Csongor kertjében álló fa olyan almafa, amelyik aranyalmákat terem, amikért a jó és a rossz erői harcolnak.⁶¹

A jelképeken túl nézzük meg azt a három elemet, melyet Vörösmarty nem véletlenül von bele a művébe, meghatározó részei az alkotásnak, ezért fontos az értelmezésük is, hiszen így érthetjük meg igazán, mi is a szerző mondanivalója.

A darab egyik legfontosabb szereplője az *Éj és a monológja*, amely egy filozófiai sík az alkotásban.

Barta János fiatalkori tanulmányának szavait⁶²idézve: „*Vörösmarty egész mitikus metafizikájának összefoglalása*”, tehát a dráma legelvontabb és ebből fakadóan legáltalánosabb gondolatainak közvetítője, a mű összetett eszmeiségének kulcsfontosságú – a cselekmény alapvonulatának teljességét orientáló- övezete”.

Az *Éj* a műben az egyetlen olyan szereplő, aki teljhatalmú. Éppen ebből a mindennek felett állásból fakad Tünde sorsa, aki Csongorral való boldogságért cserébe a

⁶¹ NKP: https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_10_nat2020/lecke_07_066 (Utolsó letöltés: 2023.04.12)

⁶² Barta 1976.435

tündérlétről mond le. Monológjában filozófiai gondolatokat fejt ki: szerinte az ember a véges időbe zárt semmi, akinek sorsa és léte is teljesen értelmetlen és megváltoztathatatlan a végtelen idővel szemben.⁶³

A darab második legfontosabb eleme a három vándor: *Kalmár, a Fejedelem és a Tudós*. Már említettem, hogy személyük archaikus jelentéssel bír, hiszen az ő nevük alatt jelenik meg a *pénz, hatalom és a tudás* alakja. Nézzünk meg ennek kapcsán néhány szakirodalmi forrásokból való értelmezést!

A tágabb emberi közösség a Csongor és Tündében mint kaotikus, boldogságellenes, a szép és tiszta törekvéseket elfojtó, megcsúfoló „nagy világ” jelenik meg. Már Csongor legelső szavai e szféra lehangoló prózaiságra vallanak: *„Minden országot bejártam, / Minden messze tartományt,/ S aki álmaimban él,/ A dicsőt, az égi szépet / Semmi földön nem találtam.”* Az elképzelhető eszmény és a valóság itt fölsejlő ellentétessége arra int, hogy a tökéletességre áhító embernek el kell fordulnia az ideálok nem ismerő, meghasonlottságra készítő *„nagy világtól”*, a törvényszerű boldogtalanság köreitől. Csongor eleve a szerelemben- a magánszféra e legintenzívebb kapcsolatában keresi boldogságát: az eszményi szépség elérése, a harmónia, a zavartalan önfeledtség csak a világtól elzárkózó privát élet közösségében lehetséges.⁶⁴

A vándorokkal kapcsolatban Tóth Dezsőtől származik⁶⁵ egy értelmezés, mely szerint a vándorok csak megerősítik Csongor döntésének, a világhoz fűződő kapcsolatának helyességét. Ebből kifolyólag szerepük egyik funkciója abban rejlik, hogy megtagadtatják Csongorral a földi világot, amely nem más, mint a szerelmen kívüli világ. Megbélyegzik a főhős boldogságvágyát. *„Ezért Csongornak csak két alternatívája maradt: Tünde fellelése, a maradéktalan szerelmi beteljesülés elérése, vagy a teljes magánosság, a romantikus alkatú exodus. Az emberek közé való visszatérés gondolata föl sem merül benne.”*⁶⁶

Továbbá Tóth Dezső⁶⁷ azt állítja: *„a három vándor alakja a mese szimbolikájának naiv általánosított emberi törekvéseket tár elénk”*.

⁶³ NKP: https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_10_nat2020/lecke_07_066 (Utolsó letöltés: 2023.04.12)

⁶⁴ Bécsy 1973 ItK

⁶⁵ Tóth Dezső: http://epa.niif.hu/02500/02518/00204/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1975_04.pdf (Utolsó letöltés: 2023.05.10)

⁶⁶ Tóth Dezső: http://epa.niif.hu/02500/02518/00204/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1975_04.pdf (Utolsó letöltés: 2023.05.10)

⁶⁷ Tóth Dezső: http://epa.niif.hu/02500/02518/00204/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1975_04.pdf (Utolsó letöltés: 2023.05.10)

Ezekből látjuk azt, hogy a három vándor, a *Kalmár, a Fejedelem, a Tudós* Csongor boldogságkeresés célját nevetségesnek találja, hiszen azt állítják, hogy a *pénz, a hatalom és a tudás* adja meg a boldogságot, de a főhős kitart saját eszményei mellett.

Különösen érdekesnek találom, hogy amikor újra feltűnnek a cselekményben, már nem hisznek abban, amit állítottak korábban a boldogságkeresés eszméjéről, és ebből látni, hogy Vörösmarty milyen szépen mutatja be a három vándor által bemutatott naiv emberi törekvések lényegtelenességét.

Véleményem szerint ezzel a három szereplői motívummal Vörösmarty csodálatosan megmagyarázza azt, hogy a pénz, a hatalom és tudás nem adja meg az ember igazi boldogságát, hiába ezek által keresi sok-sok ember. Nem véletlenül az általános iskolai tananyag része, hiszen fontos az, hogy a gyerekek akár ennek a műnek a segítségével meglássák azt, hogy a pénz, hatalom és tudás mellett az igazi szeretet az, amiben a boldogságot megtalálhatjuk.

Ezeket túl nézzük meg a harmadik fontos motívumot, a szerelem érzését, melyet Vörösmarty művében létértelemként határoz meg, hiszen ezáltal érhető el az igazi boldogság.

Balogh Ernő írásában⁶⁸ így ír erről: „*az Éj egyetemes szentenciája, a vándorok sorsa és Csongor beteljesült vágya egybehangzóan tanúsítja, hogy a boldogságot kereső, a mulandóság fátumát valamiképp oldani kívánó ember egyedül hiteles reménye, vigaszadó esélye: az eszményi tisztaságú szerelemben elérhető intenzív teljesség. Vörösmarty drámájában, a romantikában a szerelem transzcendenciával telítődik, a sokat emlegetett „elvágyódás szellemében. A lehetséges idilli harmónia elnyerése – további alapkritérium gyanánt – a választott boldogságeszmény és megtestesítője – a Másik – iránti töretlen hűséget, a kizárólagosságot igényli, feltétlen bizalmat követel. Csongor és Tündének meg kell küzdeni a szerelmet fenyegető erővel, de le kell győzniük saját- kudarcok, ármánykodások nyomán támadt – kételyeiket, bizonytalanságaikat...A szerelmesek egymásra találása korántsem spontán folyamat: a beteljesüléshez próbatételek, áldozatok sora vezet.*”

A fentebb megfogalmazott értelmezésből láthatjuk azt, hogy boldogságkeresés útján akadnak olyan tényezők, akadályok, melyet Csongornak és Tündének le kellett küzdenie ahhoz, hogy a tiszta, örök szerelemük beteljesüljön. Vörösmarty csodálatos

⁶⁸ Balogh 1983.87

elemeket, motívumokat használt fel ahhoz, hogy az alkotás végén, az akadályok leküzdése után a szerelem lételemmé váljék, s a főszereplők elérjék a céljukat.

Véleményem szerint ez egy csodálatos drámai alkotás, hiszen felnyitja azok szemét, akik olvassák a művet, hogy a boldogságkeresés útja a világban is nehézségekkel jár, de küzdelmek árán elérhetjük a célunkat, élhetünk boldog életet. Ezt kell tudatosítani a diákokban is, hogy ne adják fel az álmaikat rögtön az első akadálnál, legyenek kitartóak.

Úgy gondolom nem véletlen, hogy az általános iskolában tanítják ezt a remekművet, ebben a korosztályban, hiszen ebben a korban azért már kezdenek kialakulni szerelmek, csalódások. Szerintem ez az alkotás például szolgálhat olyan diákok számára, akik még keresik a saját boldogságuk útját. Ezért is fontos a pedagógus feladata, hogy hogyan tudja feltárni a gyerekek előtt azokat a rejtett és kevésbé rejtett üzeneteket, mondanivalókat az alkotásból, amelyeknek a megismerése támpontokat adhat egy-egy döntés meghozatalában. Munkám következő részében olyan lehetőségeket szeretnék megemlíteni, melyek a *Csongor és Tünde* a tanulók számára élményszerű feldolgozását teheti lehetővé.

4.3.A mű feldolgozási lehetőségei

Mióta felütötte a fejét a Covid19 egyre népszerűbbé vált a távoktatás a tantermi oktatás mellett. Igaz, ez egy kényszerűségből fakadó megoldás, mivel nem volt más lehetőség abban a helyzetben, most pedig a háború árnyékolja a tantermi oktatást.

Ebben a pontban fontosnak tartom felszínre hozni néhány olyan feldolgozási lehetőséget, melyek felmerülhetnek a *Csongor és Tünde* című mű tanítás kapcsán.

4.3.1.Feldolgozási lehetőségek tantermi oktatásnál

Az előző fejezetben felszínre került az *RJR* modell, amely alkalmazásával hatékonyra tudjuk tenni a tanulást. E modellt használva olyan hatásos feldolgozási lehetőségeket lehet összeállítani egy irodalom órára, amelyek megkönnyítik a tananyag átadását, tudatosítását, elsajátítását.

Az alábbiakban munkám központi témájára, a *Csongor és Tünde* című mű feldolgozására mutatok be lehetőségeket. E módszerek alapja Czimer Györgyi – Kovács Szilvia – Miklósvölgyi Miklós: *Az irodalomtanítás új útjain* című könyv, melyből főleg Miklósvölgyi Miklós írását használtam föl.⁶⁹

⁶⁹ Miklósvölgyi 2015

A munkám során bemutatok példának három olyan feladatot, melyet felhasználhatunk a tantermi oktatás során a *Csongor és Tünde* című mű feldolgozása kapcsán a jelentésteremtés és reflektálás részénél.

Miért fontos egy általános órában is érdekes feladatokat bevonni? Miért fontos csak olyan órát összeállítani, ahol az élmény van a központban és ahol interaktív-reflektív technikákat alkalmazunk?

„Az interaktív, reflektív módszerek az aktív „tanár–osztály dialógusban” megtartott órákhoz képest is több lehetőséget adnak a tanulók megismerésére, illetve szereplésére. A tapasztalatok alapján a feladatok természetéből adódóan a visszahúzódbb diákok is megszólalni, egymással együttműködni „kényszerülnek”, a pszichés gátak is sokkal gyorsabban eltűnnek a feladatok megoldás a, végrehajtása során. Sokkal gyorsabban nyilvánvalóvá válnak a kérdések, félreértések is: a tanuló reakcióira, kijelentéseire azonnal visszacsatolás érkezik. Az információk, tartalmak megosztása során vagy előhívásakor tehát a diákok szocializációjának foka-minősége, az egymáshoz való viszonyuk, illetve a tanulók mentalitása is jól láthatóvá válik.”⁷⁰

Láthatjuk az idézetből, hogy fontos a tanulók bevonása az óra folyamatába, hiszen ezáltal sokkal jobban megtudjuk ismerni a tanulókat, illetve egy olyan diák is sokkalta jobban megnyílik, aki addig visszahúzódbb, kevésbé aktív volt a tanórán.

Ezeket figyelembe véve állítottam össze a három feladatot, amit a *Csongor és Tünde* című mesedráma feldolgozásakor használhatunk. E gyakorlatok között található egyéni és csoportos feladatok, speciálisan a 8. osztály részére, ennek a korosztálynak megfelelően, hiszen az elején említettem, hogy Vörösmarty eme művét Kárpátalján ebben az időszakban tanítják. Az általam összeállított feladatokat begyakorlásként, összefoglalásként, a megszerzett tudás rendszerezéseként alkalmazhatjuk. (melléklet3)

4.3.2. Feldolgozási lehetőségek távoktatásban

A munkám első fejezetében olyan digitális csatornákat tüntettem fel, amelyek, véleményem szerint, kiválóan használhatók a tananyag feldolgozásakor távoktatás során. Az előző fejezetben bemutatásra került a tantermi oktatás feldolgozási lehetőségei, most pedig olyanokat szeretnék megemlíteni, melyek távoktatásnál alkalmazhatóak.

Munkám során más pedagógusok véleményét is kikértem a témában interjú formájában, akik megosztották velem tapasztalataikat, melyek a távoktatással kapcsolatos

⁷⁰ Miklósvölgyi 2015:161

kérdéseim kapcsán merültek fel. A kérdések közé beszúrtam olyanokat is, melyek az online irodalom óra feldolgozási lehetőségeit foglalták magukban.

Ennek kapcsán ismertetném is egyik interjú alanyom választát:

„Életpálya és munkásság tanításánál gyakran használtam a prezentálás módszerét, kiegészítve kutatással kapcsolatos feladatokat. A diák kapott egy feladatot akár Google űrlap vagy Wordwall feladat formájában, és meg kellett keresni a forrásokban (videó, szöveg, tananyag) a helyes választ. Gyakran készítettem versvideókat egy-egy alkotáshoz, vagy képeslapot egy-egy írói munkássághoz.”⁷¹

Már ebből is láthatjuk azt, hogy online körülmények között is megoldható egy mű kreatív feldolgozása.

Az előző pontban bemutattam egy mű feldolgozására alkalmazható lehetőségeket a tantermi oktatás esetében. Most pedig nézzük meg a távoktatás során alkalmazható lehetőségeket a már többször említett mű kapcsán!

Fontos megjegyezni, hogy a távoktatás során is fontos, hogy az óravázlat készítésénél figyelembe vegyük az *RJR* modellt. Ebben a részben olyan feldolgozási lehetőségeket fogok bemutatni, melyek használható egy online óra jelentésteremtés és reflektálás részénél, hiszen nagyon fontos, hogyan sajátítja el a gyerek az új anyagot.

Úgy gondolom, a *Csongor és Tünde* című mű feldolgozására is számos lehetőség adott különböző csatornák segítségével, a 8. osztály vonatkozásában. A fejezet e pontján megemlítek kettőt, illetve be is mutatom ezeket. Sajnos az a tapasztalatom, hogy nehezebb online térben a gyerekeket cselekvési kedvre készíteni, de nem lehetetlen, hiszen vannak erre megfelelő eszközök.

Az egyik ilyen lehetőség a már fentebb említett *Zanza.tv csatorna*. Úgy gondolom, az online oktatás során a jelentésteremtés résznél bátran használható a *Csongor és Tünde* című mű bemutatására az itt található ismeretanyag, melyet interneten⁷² fellelhető. Az egész csak 6 perc, és miután megnéztük, megtudjuk beszélni az ott elhangzottakat, illetve ki tudjuk egészíteni más kútfőből származó információkkal.

Miért jó ez? A tanulási-tanítási folyamat fontos része az előzetes tájékoztatás, különösen egy mű értelmezése előtt. Ebben az esetben is alkalmas ez a csatorna arra, hogy online keretek között is fenntartsuk a tanár-diák munkakapcsolatot. Saját tapasztalatból

⁷¹ Válaszadó 6

⁷² <https://zanza.tv/irodalom/romantika/vorosmarty-mihaly-csongor-es-tunde>(Utolsó letöltés ideje: 2023.04.14.)

elmondhatom, hogy én diákként is nagyon szerettem, amikor videó formában kaptunk az óra témájához az információt, amit azután pedig megbeszéltünk a tanárral.

A tananyag feldolgozásánál, hogy élményszerű maradjon az online óra, alkalmazhatjuk a már fentebb említett *Jamboard digitális táblát*, melyet óra közben is használhatunk, de előre is készülhetünk a segítségével valamilyen feladattal. A *Csongor és Tünde* című mű feldolgozására készítettem egy összeállítást a mű alapján⁷³ a *Jamborad tábla* használatával, amely szerintem alkalmas arra, hogy élményszerűen közvetítse a tananyagot a gyerekeknek. (melléklet4)

A fentebb leírtakból láthatjuk, hogy mind tantermi, mind online oktatás keretén belül van lehetőségünk Vörösmarty Mihály *Csongor és Tünde* című művének élményszerű, a diákok által jól felfogható feldolgozására.

⁷³ Csongor és Tünde: <https://mek.oszk.hu/22800/22896/22896.pdf> (Utolsó letöltés: 2023.04.14)

ÖSSZEFOGLALÁS

Diplomamunkám témája: Lehetőségek és kihívások a távoktatásban: Vörösmarty Mihály Csongor és Tünde című művének online feldolgozási lehetőségei.

Munkámban célul tűztem ki a távoktatásban lévő lehetőségek és kihívások kutatását, ezzel együtt pedig Vörösmarty Mihály *Csongor és Tünde* című művének online feldolgozási lehetőségeinek a kutatását, feltárását. A munkámat a bevezetéssel együtt öt részre osztottam.

A bevezetésben röviden ismertettem a munkám folyamatát és annak felépítését. Ugyancsak tartalmazza a munkám célját, illetve azokat a területeket, melyek ebben a témában feldolgozásra kerülnek.

Az első fejezet egy szakirodalmi áttekintés, melyben pontokba szedve, szakirodalmak segítségével foglalkoztam a távoktatás fogalmával, a digitális csatornák felületeivel, illetve annak előnyeivel és hátrányaival, hiszen ez a munkám egyik fő témája.

A második fejezetben kifejezetten csak az online irodalomórákkal foglalkoztam. Ebben a részben olyan lehetőségekről és kihívásokról írtam, amelyek felmerülhetnek egy online térben zajló irodalom órán.

Diplomamunkám harmadik fejezetét arra irányítottam, hogy felmérjem, miként látja a tanár, és miként a tanuló az online oktatás szépségeit, lehetőségeit, buktatóit. Interjú formájában, kérdések segítségével végeztem kutatást magyar szakos tanárok és diákjaik körében, mit gondolnak a kárpátaljai távoktatás „sikerességéről”. Hat összetett kérdést tettem fel hat magyartanárnak, akik anonim módon válaszoltak kérdéseimre. Ők (régóta szerint) általános, közép- és szakközépiskolában dolgoznak. A diákok közül négy diák választát vizsgáltam, akik szintén ilyen oktatási intézményben tanulnak, közülük egy diák a felsőoktatásban tanul.

A negyedik fejezetben munkám másik fő témájával, Vörösmarty Mihály Csongor és Tünde című művének feldolgozási lehetőségeivel foglalkoztam. Ezen belül foglalkoztam a mű keletkezésének történetével és értelmezési lehetőségeivel, hiszen mindez elengedhetetlen ahhoz, hogy a tanulók értelmezni tudják a művet. A mű feldolgozási lehetőségeit kétféleképpen adtam meg: tantermi oktatási formában és online oktatási formában, hiszen így jól láthatók azok a lehetőségek, amelyek segítenek minket, magyar szakos tanárokat abban, hogy bármit hozzon is a sors, tanítanunk maximálisan, a tőlünk telhető módon kell.

Munkám során néhány nehézséggel is szembe kellett néznem. Nehézséget okozott a határidő betartása olyan szempontból, hogy nehéz volt egyeztetni az időpontot, amikor is választ kapok kérdéseimre. A szakirodalmi lehetőségek is szűkösek voltak. De sikerült átlendíteni magam a nehézségeken, mivel nagy segítségemre voltak adatközlőim válaszai.

Diplomamunkám végéhez érve azt a következtetést vontam le, hogy noha vannak nehézségek a távoktatás során, és vannak hátrányai is a digitális oktatásnak, de ha megfelelő módszertani és informatikai képesítéssel rendelkezik a pedagógus, akkor nincs lehetetlen. Ugyanolyan élmény dús órákat tarthatnak, mint a tantermi oktatás folyamán. És ezt oly módon tehetik meg, tehetjük meg mi, pedagógusok, hogy a nehézségeket és kihívásokat előnyökké és lehetőségekké kovácsoljuk.

FELHASZNÁLT IRODALMAK

1. Arcanum: Vörösmarty Mihály élete:
<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarIrodalom-magyar-irodalomtortenet-1/magyar-irodalomtortenet-pinter-jeno-5116/5-a-magyar-irodalom-a-xix-szazad-első-harmadában-15FC/vorosmarty-mihaly-19B0/>
(Utolsó letöltés: 2023.04.12.)
2. Az e-learning szerepe az oktatásban. Az e-learning előnye és hátrányai:
<https://gyires.inf.unideb.hu/GyBITT/10/ch02s02.html>
(Utolsó letöltés: 2023.03.24)
3. Balogh Ernő 1983: A Csongor és Tünde értelmezéséhez. In. *Irodalomtörténeti Közlemények. A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének Folyóirata*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 87. évf.6. füzet. 621-630.
4. Barta János 1976: A romantikus Vörösmarty. In. *Klasszikusok nyomában*, Budapest: Akadémia Kiadó. 435.
5. Bereczki Enikő Orsolya – Horváth László – Kálmán Orsolya – Káplár- Kodácsy Kinga – Misley Helga – Rausch Attila – Rónay Zoltán 2020. *Távolléti oktatást támogató módszertani segédanyag az ELTE PPK oktatói számára*. Budapest: ELTE-PPK.
<https://ppk.elte.hu/segedanyag>
(Utolsó letöltés: 2023.04.14)
6. Bertók László 1977: Így élt Vörösmarty Mihály. Budapest: Móra Könyvkiadó.93-99.
7. Bezzeg Hanna: *Iskola a háború alatt? Nem álltak le az ukrán iskolák, a diákok online tanulnak*.
https://eduline.hu/kozoktatas/20220325_ukrajna_online_oktatas
(Utolsó letöltés: 2023.04.24.)
8. Címkefelhő:
<https://szinte.hu/2010/06/19/cimkefelho-seo-eszkoz/>
(Utolsó letöltés: 2023.03.31)
9. Dobos László: *Irodalmi nevelés*:
http://misc.bibl.u-szeged.hu/3117/1/botond_001_004_012-018.pdf
(Utolsó letöltés: 2023.04.14)

10. Fegyverneki Gergő 2015: *Digitális generáció az irodalomórán - tények, módszerek elképzések.*
https://www.researchgate.net/publication/323106516_Digitalis_generacio_az_irodalomoran_-_tenyek_modszerek_elkepzelesek
(Utolsó letöltés: 2023.03.20)
11. Fehér Géza 1965: A fehérvári cenzor 1830-31-ben. In. *Irodalomtörténeti Közlemények.* A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének Folyóirata. Budapest: Akadémiai Kiadó 69 évf. 5. sz. 489-491
12. Fehér Géza 1974: Így készült Csongor és Tünde kézírata 79-80 old. In. *Irodalomtörténeti Közlemények.* A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének Folyóirata. Budapest: Akadémiai Kiadó. 78.évf. 1. füzet
13. Farkas Andrea- Földeáki Andrea et al. 2021: *Digitális Pedagógiai Módszertani Ajánlások Gyűjteménye.* 7-41.
14. Google Classroom:
https://chrome.google.com/webstore/detail/googleclassroom/mfhehppjhmmnlfbbo_pchdfldgimhfhk?hl=hu
(Utolsó letöltés: 2022.03.22.)
15. Horváth János 1969: *Vörösmarty drámái.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 38
16. Huszti Ilona – Dudics Lakatos Katalin 2021: Az online oktatás Kárpátalján: tapasztalatok és következmények. In. Istók Béla-Simon Szabolcs szerk., *Online oktatás- kontaktoktatás.* Edukációs folyamatok és a Covid19. Komárom. 97-98.
17. Istók Béla – Lőrincz Gábor 2021: „Jól láttok? Jól hallotok?” Távoktatásmémek a korona idején. In. Istók Béla-Simon Szabolcs szerk., *Online oktatás- kontaktoktatás.* Edukációs folyamatok és a Covid19. Komárom. 41.
18. Jamboard digitális tábla:
<http://hipikangela.blogspot.com/2020/03/jamboard.html>
(Utolsó letöltés: 2023.03.30.)
19. Kovács Ilma 2005: *Új út az oktatásban.* Budapest.
20. Kovács Ilma 2007: *Távoktatástól-távoktatásig.* Budapest. 136-323
21. Kovács Cintia – Námesztovszki Zsolt 2021: *Egyszerű megoldások a távoktatás idején*
[file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Dell/Downloads/10070%20(5).pdf)
(Utolsó letöltés ideje: 2023.03.20)

22. Lengyel Zsuzsanna Mária 2007: *E-learning: tanulás a világhálón keresztül*.
<https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/1334db0a-0ef4-4fd0-ab7a-e45621a70f28/content>
(Utolsó letöltés: 2023.04.14.)
23. Miklósvölgyi Miklós 2015: Az irodalomtanítás hagyományos és új útjain In. Czimer Györgyi- Kovács Szilvia- Miklósvölgyi Miklós szerk., *Az irodalomtanítás új útjain*. Debreceni Egyetemi Kiadó. 148-153.
24. MTA kézirat, kelt.: 1864.július 14.
25. Müller, E. A távoktatásban is szükség van impulzusokra. *DasHochschulenwesen, WissenschaftpolitischeRundschau*, 8 9. sz., 1968, 589. o. 154
26. Nagy Vitéz2016*E-learning ABC*. Vezetéstudomány - Budapest Management Review, 47 (12). pp. 6-15. DOI 10.14267/VEZTUD.
<https://docplayer.hu/32483813-E-learning-abc-nagy-vitez.html>
(Utolsó letöltés: 2023.03.24)
27. NKP 2020: *A magyar romantika irodalma*:
https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_10_nat2020/lecke_07_066
(Utolsó letöltés: 2023.04.12)
28. Ollé János 2020. A tanulás forradalma: Az oktatás válsága. In: Polonyi Tünde – Abari Kálmán – Kiss Tamás (szerk.): *Válságok megelőzése és kezelése*. Budapest: Oriold és Társai. 97–116.
29. Oltványi Ambrus1969: Bajza József és Toldy Ferenc levelezése. *A magyar irodalomtörténetírás forrásai*. Budapest: Akadémia Kiadó. 443- 481.
30. Schirm Anita 2021: A digitális szövegtípusok és az online alkalmazások előnyei és hátrányai a nyelvtanításban.In. Istók Béla-Simon Szabolcs szerk., *Online oktatás- kontaktoktatás*. Edukációs folyamatok és a Covid19. Komárom. 30-31.
31. Skoll.hu.2021: *E-learning jelentése, a képzések előnyei*:
<https://skoll.hu/e-learning/>
(Utolsó letöltés: 2023.03.20)
32. Szűcs András-Zarka Dénes 2006: *A távoktatás módszertanának fejlesztése*. Budapest: Nemzeti Felnőttképzés
33. Temple, Charles – Steele, Jeannie L. – Meredith Kurtis S.: *A teljes tantervre kiterjeszhető kritikai gondolkodás elméleti kerete*. A kritikai gondolkodás fejlesztése olvasással és írással. Kézirat. 1988. az. I. tankönyv szövege alapján készült összefoglaló.

34. Tóth Dezső: *Vörösmarty Mihály*. In: Irodalomtörténet, 1975.LVII.4. szám. Szerk.: Barta-Honti-Ilia-Kenyeres-Király-Koczkás-Kovács-Lőkös-Mezei-Molnár-Nagy-Pándi-Tolnai-Tóth. Akadémiai Kiadó, Budapest. 807-830.o.
http://epa.niif.hu/02500/02518/00204/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1975_04.pdf
(Utolsó letöltés: 2023.05.10)
35. Vörösmarty Mihály:
<https://turul.info/napok/vorosmarty>
(Utolsó letöltés: 2023.05.09)
36. Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde*
<https://mek.oszk.hu/22800/22896/22896.pdf>
(Utolsó letöltés: 2023.04.14.)
37. WordWall:
<https://wordwall.net/hu>
(Utolsó letöltés: 2023.03.31)
38. Zanza.tv
<https://zanza.tv/>
(Utolsó letöltés:2023.04.02)
39. Zanza. tv: *Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde*:
<https://zanza.tv/irodalom/romantika/vorosmarty-mihaly-csongor-es-tunde>.
(Utolsó letöltés 2023.04.12.)
40. Zsófi blogja 2018: A digitális technika előnyei és hátrányai:
https://ikttanulas.wordpress.com/2018/02/22/a-digitalis-technika-elonyei-es-hatranyai/?fbclid=IwAR0YNGGNYC_QrHHxSq9YuilCsjV2h98qCGegj719AugQf8hhIHvb4uFRnlk
(Utolsó letöltés ideje: 2022.03-23)

UKRÁN NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÓ

Тема дипломної роботи: «Можливості та виклики дистанційного навчання. Варіанти онлайн-обробки твору «Чонгор і Тюнде» Мігая Верешмарті».

Мета дипломної роботи – дослідження можливостей і викликів дистанційного навчання, та варіантів онлайн-обробки твору «Чонгор і Тюнде» Мігая Верешмарті. Кваліфікаційна робота складається з п'яти частин.

У вступі представлено процес та мети дипломної роботи.

Перший розділ містить у собі літературний огляд понять і тем, пов'язаних із дистанційним навчанням, на основі яких дослідили можливості та виклики онлайн навчання.

У другому розділі переглянули можливості та виклики онлайн-уроків літератури.

У третьому розділі написано про варіанти обробки твору «Чонгор і Тюнде» Мігая Верешмарті в аудиторному та дистанційному навчанні.

Останній розділ займається дослідженням того, як сприйняли дистанційне навчання закарпатські вчителі й учні різних навчальних закладів.

Дипломна робота досягла поставлених цілей. Ми дійшли до такого висновку, що дистанційне навчання має свої труднощі та виклики, але для вчителів з відповідною методичною та інформатичною підготовкою все можливе.

MELLÉKLETEK

Melléklet 1. Interjúkérdések és válaszok a pedagógusokhoz

1. Hány éve tanít?

Válaszadó 1.: 31 éve.

Válaszadó 2.: 32 éve.

Válaszadó 3.:35 éve.

Válaszadó 4.:20 éve.

Válaszadó 5.: 13 éve.

Válaszadó 6.: 8 éve.

2. Milyen intézménytípusban végzi pedagógiai munkáját?

- általános iskola
- középiskolai
- szakgimnázium

3. Mennyire okozott gondot a tantermi oktatást átszervezni az online térbe úgy, hogy közben ne boruljon fel az egész kialakított rendszer. Milyen digitális csatornákat használta tananyag feldolgozására, számonkérésére? Milyen mértékben okozott gondot ezek megismerése és használata, esetleg volt-e olyan csatorna, melynek használatát meg kellett tanulnia, és ez mennyi időt vett igénybe?

„Egyáltalán nem volt egyszerű átszervezni. Sok esetben hiányzott a megfelelő technikai eszköz, illetve a tanulókés a szülők felelősségteljes hozzáállása. Nekem, idősebb pedagógusként, a technikai eszközök használata minden esetben kihívás volt (ma is az), és sok időmet vett igénybe akár egy online óra megszervezése. Különösebb digitális csatornákat nem használtam és nem is tanulmányoztam csak a Messenger alkalmazást használtuk mind az órák levezetésére, mind pedig a számonkérésre.” Válaszadó 1.

*„Váratlansága miatt kezdeti nehézségek léptek fel az oktatási folyamatokban. Rövid időn belül több platform is megjelent, amelyen gördülékenyen folyhatott az oktatás. Számomra az e-learning csatornák megismerése, használata okozott nehézséget, mivel az új online oktatási felületek kezelésének elsajátítása sok időt vett igénybe (számomra). A digitális csatornák közül a Google Classroom, Google Meet, Facebook Messenger, Redmenta használata felhasználóbarátnak bizonyult számomra és a diákok is könnyen tudtak haladni ezeken a felületekkel.”*Válaszadó 2.

„Hirtelen és (a Covid19-járvány idején) szinte világszerte uralta le a tanítás folyamatát a távoktatás. A diákoknak, szülőknek, tanároknak ez egyaránt nagy kihívás volt,

*de technikai szempontból aránylag könnyen és gyorsan megoldódott. Az igazi – és szerintem nagyon komoly – probléma azonban a személyes kapcsolatok, a közösségi élmények megélésének háttérbe szorulása ennek következtében. Egyáltalán nem volt egyszerű, a kialakított rendszer teljesen megváltozott (szerintem negatívan), de sikerült megoldani, legalábbis technikailag. Az e-learning csatornák megismerése, használata számomra (és a korosztályom számára) igen komoly kihívást jelentett. Tanulnom kellett, méghozzá pár nap alatt meg kellett tanulni a legsürgősebben alkalmazandó dolgokat, de azóta is folyamatosan tanulok ezen a téren. Az iskolánk közös döntés alapján a Classroom rendszerre állt rá, Zoom és Meet alkalmazásával, a tanításhoz a YouTube, Wikipédia, Zanza, Wordwall, digitális tankönyvek anyagait használtam.”*Válaszadó 3.

„Nem volt egyszerű átszervezni az oktatási folyamatot tantermiről online keretek közé, ugyanis teljesen más módszert, csatornát követelt meg. Az addig biztonságos környezetből (a tanteremből) egy bizonytalan térbe szorult tanár, diák, szülő. Mindenki azon kapta magát, hogy tudjanak kapcsolatba lépni. A kezdeti nehézségek mindenkit érintettek. Tanulnunk kellett az e-learning csatornák használatát. tanultuk mi, tanárok, és adtuk tovább tapasztalatainkat, tudásunkat egymásnak, majd a szülőknek és diákoknak. A tanári kar közös döntése alapján előbb a Messengert, Skype-ot, majd a Classroomot, a Zoomot és a Meetet használtuk. Ehhez a szaktanárok egyénileg adtak feladatokat. Én jómagam is a Zanza.tv, a Youtube és egyéb internetes forrásokat használtam.” Válaszadó 4.

„Amikor közölték velünk, hogy mi a helyzet, vagyis hogy át kell térnünk online tanítási formára, nagyon megijedtünk, és féltünk attól, hogyan fogjuk tudni ezt megoldani. Hirtelen kellett döntenie afelől, melyik internetes felület alkalmas arra, hogy az oktatási folyamat biztosított legyen általa. Nemcsak a tanároknak okozott nagy nehézséget az áttérés, hanem a diákoknak és szüleiknek is. Amikor a kezdeti nehézségek fokozódtak, az iskola igazgatósága és a kollégák közös megegyezésre jutottak: kell egy olyan felület, amit mindenki megtanul használni, ezt követően pedig alkalmazni. Így a Classroom, a Zoom és a Meet felülete volt számunkra a legalkalmasabb. A tananyagot ezen felületek segítségével közvetítettük.” Válaszadó 5.

„Az online oktatás kényszer volt, és mint kényszer szült pozitív és kevésbé pozitív megoldási stratégiákat. Az átszervezés hirtelen volt, módszertanilag a legtöbbször nem megalapozott, kísérletező jellegű. Ebből a kísérletből lassan minden pedagógusnak kialakult a saját jó gyakorlata. A tér valós tantermi térből virtuális tantermi térré alakult, és az új virtuális osztály teljesen új motivációs eszközök alkalmazását kívánta meg.

*Szerintem nehéz volt az átállás, hiszen teljesen borította a hagyományos oktatás tartalmát, módszertani megalapozását. Nem voltunk rá felkészülve, de felnőtünk a feladathoz. Személy szerint, mikor kiderült, hogy távoktatás lesz, akkor egy hétvégét azzal töltöttem, hogy kitaláljam, mit hogyan tudnék megoldani. Volt olyan módszer, ami alkalmas volt, de volt, amelyik megbukott és tovább kellett fejleszteni. Én szinte minden divatos e-learning csatorna kezelését kipróbáltam. A magyar fejlesztésű Edubase rendszert és a Zoomot találtam nagyon alkalmasnak, de át kellett állni Classroomra és Meetre.”*Válaszadó 6.

4. Hogyan látják a tanárok a diákokat ebben az oktatásban, mennyire okozott gondot a technika abban, hogy részt vegyenek az órán.

„A tanított osztályokban a technika okozta a legtöbb gondot a diákoknál. A többgyerekes családoknál 1-2 eszköz jutott 4-5 gyerekre. Ettől még nagyobb probléma az volt, hogy rontott a digitális tér a tanulók tanuláshoz való hozzáállásán, sokkal figyelmetlenebbek lettek.” Válaszadó 1.

*„Voltak diákok, akik technikai hiányosságok miatt nem tudtak részt venni az online órákon, s ez (szerintem) rontott a tanuláshoz való hozzáálláson; a diákok többsége passzívabbnak bizonyult az online térben.”*Válaszadó 2.

*„Sok család számára nem álltak rendelkezésre a megfelelő eszközök, különösen a többgyermekes családoknál, ahol pl. egyszerre 2 vagy 3 iskolás gyereknek kellett (volna...) bekapcsolódnia az online órákba. Gyakran az internetkapcsolattal is volt gond. De a tanulók döntő többsége végül megoldotta a rendszeres jelenléte az online órákon (pl. közel lakó osztálytársak együtt jelentkeztek be, ami viszont tesztíráskor már nem járható út), és fokozatosan mindenki felzárkózott, idővel beszerezték a szükséges eszközöket (ami több családnak anyagilag nem volt könnyű). Az én véleményem szerint rontott a hozzáállásukon: a gyerekekben kialakult az a tévképzet, hogy ha minden információt úgyis meg lehet találni a világhálón, akkor nem érdemes hosszú távra memorizálni. Az aktivitással nincs gond, de a „gépek” használata megosztja a gyerekek figyelmét, nemcsak a hallottakra kell koncentrálni, hanem valamilyen szinten az eszköz működtetésére is, nem is beszélve a gyenge vagy szakadozó internetkapcsolatról. És a tanári/szülői vigyázó szemek hiányában a puskázás is sokkal könnyebb lett, mint ahogy az esetleges hiányzást is könnyen el lehetett intézni azzal, hogy nem volt net...”*Válaszadó 3.

„A legnagyobb problémát a technikai eszközök hiánya jelentette, különösen azoknál a családoknál, ahol több gyermek nevelkedik, s ebből kifolyólag anyagilag nem tehetik meg, hogy minden gyermeknek okos telefonja legyen, vagy mindenkire jusson egy-egy

laptop vagy számítógép. Azonban idővel ez is megoldódott, mert a szülők igyekeztek kitalálni valamit, hogy a gyermekük le tudjon ülni tanulni. A tanulók tanuláshoz való viszonyán nagyot lendített, de nem előre, hanem hátra az, hogy nem annyira ellenőrizhetők, mint az iskolában, így sokszor, amikor a szülő elment dolgozni, a gyerek elfelejtett felkelni, vagy ha jelen is volt az órán, nagyon passzív volt. Arról már nem is beszélve, hogy sokszor internet sem volt...”. Válaszadó 4.

„A távoktatás egyik legnagyobb negatívuma az volt, hogy nem minden diák rendelkezett okos telefonnal, számítógéppel vagy lappal. Ebből kifolyólag egy részük nem tudott részt venni az órákon, így lemaradt, és nem is pótolta be. Voltak olyan szülők, akik egy idő után megoldást találtak erre a problémára, de akadtak olyanok is, akiket egyáltalán nem érdekelt egy megoldási lehetőség sem.” Válaszadó 5.

„A diákok szinte teljes létszámban vettek részt az órán, voltak technikai gondok, mikrofon vagy kamera hiány. De az esetek többségében találtunk megoldást, hogy mindenki részt vehessen. Azt hiszem, az átlagnál rontott a diákok hozzáállásán, de változó...van, akinek javított”. Válaszadó 6.

5. Milyen kihívásokat és lehetőségeket lát a távoktatásban? El tudják-e képzelni a jövőt kontaktoktatás nélkül.

„Kihívásként ugyanazokat tudom felhozni, amiket már említettem, de leginkább a technika használata okozza a legnagyobb kihívást az egész távoktatásban. Én nem tudom elképzelni azt, hogy csak online oktatás legyen, mert én a hagyományos oktatás híve vagyok.” Válaszadó 1.

„Kihívás számomra az, hogy újabb és újabb online felület jelenik meg, amelyek segítik az oktatást, és nekem mindegyiket meg kell tanulnom, ha hatékonyan akarok oktatni. Ragaszkodom a jelenléti oktatási formához, nem tudom elképzelni az oktatást kizárólag online térben.” Válaszadó 2.

„Előnye ennek az oktatási formának, hogy a digitálisan megosztott anyagokat bármikor újra megnézheti, meghallgathatja, elolvashatja, gyakorolhatja a gyerek, ha több időre van szüksége valaminek a megértésére, megjegyzésére – csak ez persze időigényes, és belső motivációra, igazi tudásszomjra van szükség hozzá. + Könnyebb realizálni a tantárgyak, tudományterületek közötti kapcsolatok szemléltetését is. Bármit el tudok képzelni! De katasztrofálisnak tartanám a CSAK online oktatást, mert azt gondolom, annak egy atomizálódott, széteső, antiszociális „társadalom” (de inkább csak emberhalmaz) lenne a következménye hosszú távon, épp a személyes kapcsolatok hiánya miatt, ami után a következő lépés az érzelmi intelligencia (EQ) hiányossága.” Válaszadó 3.

„Az online oktatási forma lehetőség arra, hogy megismerjük és megtanuljuk használni, alkalmazni azokat a tudományterületeket, amelyekben járatlanok vagyunk, vagyis a különböző internetes felületeket arra használni, amire kitalálták. Így megy a világ előre. Hátrányát abban látom, hogy elvesznek a személyes kapcsolatok. Az a fajta személyes kapcsolat, ami tanár és diák között ott, helyben, az órán érvényesül. Ahol a tanár egy kréta segítségével nyugodtan felírhat bármit a táblára anélkül, hogy azon törné a fejét, mire kattintson, hogy az jó legyen és mindenki lássa, és meg is értse. Ez érdekes, hosszú folyamat... Hogy el tudom-e képzelni a csak online oktatási formát? Nem, nem tudom.” Válaszadó 4.

„Az informatika világa érdekes, érdemes megtanulni a használatát mind tanárnak, mind diáknak. Igaz, sokkal több és nagyobb odafigyelést igényel, de vannak előnyei és hátrányai is. Előnye a fejlődés, hátránya a személyes jelenlét hiánya. nem tudom elképzelni, hogy csak távoktatásban végezzük pedagógiai munkánk.” Válaszadó 5.

„Nehézséget okoz számomra a jelenlét varázsának a hiánya. Másrészt azok a témák magyarázata, melyek táblát igényelnek, mert az online táblák használata egyáltalán nem egyszerű speciális eszközök nélkül. Én el tudnám képzelni, hogy elit iskolában alkalmazni lehet az online oktatást. Illetve egyik legfontosabb pozitívuma a távolság áthidalhatósága. Térben egymástól távol elhelyezkedő oktatási alanyok, ha valóban tanulni akarnak, akkor ezt bármikor megtehetik függetlenül a térbeli és időbeli korlátoktól”. Válaszadó 6.

6. Hogyan oldotta meg az irodalomoktatást az online térben? Volt-e lehetősége Vörösmarty Csongor és Tünde című művét tanítani?

„A fent említett internetes felületeket használtam. Nem okozott különösebb nehézséget az irodalomoktatás, mint a nyelvtanoktatás. Vörösmarty Mihály életét, pályaképét, műveit is informatikai tudásomnak megfelelően tanítottam.” Válaszadó 1.

„Ügy gondolom, hogy az irodalom órák jobban sikerültek. Tanítottam Vörösmartyt és művét. A már említett internetes felületek segítségével. Prezentációt is készítettem, amellyel igyekeztem a költő életpályáját részletesen bemutatni illusztrációk felhasználásával.” Válaszadó 2.

„Szerintem semmilyen irodalmi művet nem sikerült olyan jól átadnom online, mint amikor közvetlen, személyes jelenléttel, egymás rezgéseire kölcsönösen ráhangolódva és reagálva közvetítem a művek hangulatát, érzelmi hatását, személyre szóló üzenetét. Igen, Vörösmarty Mihály sem úszta meg az online oktatást. A Meeten tartott órákhoz YouTube és Zanza anyagokat csatoltam, amiket a gyerekek önállóan hallgathattak majd meg. Az olvasottak megbeszélésére kevesebb idő volt, és egyáltalán nem tudott olyan hangulat

kialakulni hozzá, mint egy osztálytermi beszélgetéskor. A memoriterekét videókon küldhették be a gyerekek, a témazáró fogalmazásokat is digitálisan. Sok esetben tapasztaltam, hogy ez utóbbihoz az internetről „csentek” szövegrészeket, amit a Google-keresővel nem volt nagy kihívás kiszűrni.” Válaszadó 3.

„Az irodalom órák levezetéséhez is ugyanazokat a felületeket használtam, mint magyar nyelvtan órákon. Voltak sikeresebb irodalom órák, és voltak kevésbé azok. Nagyon megkönnyítette a helyzetem az, hogy az adott tanulási felületen keresztül többféle anyagot tudtam küldeni a diákoknak: elküldtem a linke(ke)t, és a diákok tanulhattak. Vörösmarty életét és költészetét, igen, online tanítottam. Sok szemléltetőt készítettem egyedül, amit fénykép formájában csatoltam, de hang- és képanyagot a YouTube, a Zanza segítségével küldhettem.” Válaszadó 4.

„Mind a nyelv és mind az irodalom online-oktatásnak megvannak az előnyei és hátrányai ugyanúgy, mint a tantermi oktatásnak. vannak sikeresebben levezetett órák, és vannak kevésbé sikeresek. Én az online irodalom óráimat sikeresebbnek gondolom. Ugyanazokat a felületeket használtam, amit már fentebb említettem. Vörösmartyt és művét nem tanítottam.” Válaszadó 5.

„Irodalom óráimon is ugyanazokat az e-learning csatornákat használtam. Vörösmartyt nem tanítottam.” Válaszadó 6.

Melléklet 2. Interjúkérdések és válaszok a diákokhoz

1. Könnyű volt-e átállni tantermi oktatásról online oktatásra? Örültek-e ennek a változásnak?

„Én a távoktatásnak nagyon nem örültem. Rossz hatással volt ránk. A tanulmányi eredményeinkre is rossz hatással volt, mert nem annyira értettük a tananyagot. Nehezen álltunk át a tantermi oktatás után erre a formára, volt olyan, hogy nem mindenki tudott belépni az órára, internetes problémák.” (No1)

„Én nagyon nehezen szoktam meg a távoktatást, és észrevettem, hogy ellustultam, nem úgy tanultam, ebből kifolyólag nehezebbnek tartom a tantermi oktatásnál, hiszen amit online oktatásnál nem tanultam meg, nem tudom. A jó része az volt, hogy néha elmaradtak az első órák és tudtunk tovább aludni.” (No2)

„Elég könnyen áttudtam állni, hiszen az informatikát oktató tanáraink előre felkészítettek rá, hogy mi lesz, ha online leszünk, mert várható volt már szeptemberben a Covid19 idején, hogy szükséges lesz... Könnyen át tudtam állni, sőt az elején, míg egy-két

hétről volt szó, pozitívan álltam hozzá, viszont, amikor hónapokról lett szó, már inkább ellenkező hozzáállással voltam.” (No3)

„Átállni könnyen átálltam, hiszen nem kellett buszozni, kényelmes volt, nem kellett az órák között sokat várni és otthon azt csinálhattam, amit akartam a szünetekben...viszont nem igazán szerettem a távoktatást, hiszen lazább lettem s kevesebb lett az időkerete egy – egy órapárnak. Nem mintha rossz lett volna, csak kevesebb anyag került átadásra és a dolgozatoknál meglátszottak a hátulütői. (No4)

Azt a következtést vontam le ezekből a válaszokból, hogy a kisebb korosztály nehezebben tudott átállni az online oktatásra, míg a két nagyobb korosztály számára a felkészültség miatt ez nem okozott gondot. Az viszont megállapítható, hogy egyik adatközlőm sem örült az átállásnak.

2. Okozott-e gondot a technika hiánya? Milyen online felületet használtak? Ezek megismerése okozott-e gondot? Mennyire változott meg a jövőképek a digitális oktatás során? El tudnák-e képzelni ilyen formában az oktatást?

„A technikai felszereltségem teljes mértékben segítette a digitális tanulásum, így az online oktatás különösebb kihívást nem okozott számomra, de annyit tudok mondani, hogy a hagyományos oktatás sokkal jobb. Az online oktatás során mi a Messengert használtuk, nagyon ritka volt, ha Zoomon volt az óra, ezért nem kellett megküzdenni a csatornák tanulásával és használatával sem... A jövőképem nem változott meg, sőt pozitívabban próbálok a jövőre nézni tanulás szempontjából.” (No1)

„Hála Istennek nem kellett osztozkodni az eszközökön, időbe be tudtam lépni az órára, de nem tudnám az online oktatást elképzelni a tantermi helyett. Mi a Zoomot és a Meet felületet használtuk, illetve a Classromot, a számonkérés Kahoot!-on volt. Nem okozott gondot ezek használata. A jövőképem nem változott, ugyanolyan céljaim vannak, mint eddig.”(No2)

„A technikai felszerelésemmel viszonylag elégedett voltam, minden megfelelően működött és nem kellett osztoznom vele senkivel, viszont ha választani kellene, a tantermi oktatást választanám. Mi a digitális oktatásnál a Zoomot és Meetet használtuk, a számonkérés pedig a hívások végén röpdolgozattal, Google űrlapok segítségével történt... Számomra nem okozott gondot a technika használata... A jövőképem nem változott, sőt jobb irányba terelődött a tanulásum.” (No3)

„Ebben az esetben jól jött, hogy nincs testvérem, így nem okozott gondot a technika hiánya, inkább okozott gondot néha az internetkapcsolat. Mi a Meet és Zoom alkalmazásokat használtuk leginkább és a Google Classromot, ahová feltöltötték a záró

dolgozatokat. A csatornák használata nem okozott gondot, de ettől függetlenül a tantermi oktatás mellett döntenék... A jövőképem nem változott meg, ugyanúgy szeretnék tanulni, későbbiekben pedig tanárrá válni.” (No5)

Melléklet 3. Feladatok a tantermi oktatásnál a *Csongor és Tünde* című mű feldolgozásához

1. feladat

Legyél te a XXI. századi Vörösmarty! Írd át a *Csongor és Tünde* című mű befejezését szleng nyelven!

2. feladat

Csoportos feladat!

1.csoport: Írjátok le idézetekkel a mű vázlatát!

2.csoport: Írjátok le saját szavaitokkal a mű vázlatát!

3. feladat

Szerepjáték!

Játsszátok el csoportba szegődve a *három vándor* és *Csongor* beszélgetését!

Játsszátok el Tünde és Csongor találkozását!

Melléklet 4. A *Csongor és Tünde* című mű feldolgozási lehetősége Jamboard digitális tábla segítségével online keretek között
https://jamboard.google.com/d/1cMUNS_AqCxe9KhIIKcqUEzhFSBJcDawyQPpHBIYIqHM/viewer?f=0

Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde feldolgozása feladatokkal

8. osztály részére

Készítette: Hegedűs Evelin

Rövid áttekintés ...

Csongor és Tünde

Szerzője: Vörösmarty Mihály

A mű a boldogságkeresésről, az elvesztésről és a megtalálásról szól. Csongor bejárja a világot, hogy megtalálja a boldogságot. A csodafánál meg is találja és rögtön bele szerel Tündébe. Mirigy boszorkány azonban elszakítja őket egymástól, ezért Csongor elindul, hogy felkutassa tündérhont és közben próbátételei sora várja.

Élményszerű feladatok a mű feldolgozásához

Villámkérdések

1. Milyen napszokban játszódik a történet?
2. Milyen fáról van szó a mesében?
3. Hány vándorral találkozik Csongor?
4. Mi adja meg a keretét a műnek?
5. Mi lett a tündérmese vége?

Ki Kicsoda?

Egy jelzőhöz több név is tartozhat!
Figyej! Egy név kakukkjóását!

Főhős

Segítő karakterek

Boszorkány

Vándorok

Ördögfiak

Tünde

Mirigy

Harcos

Ilma

Balga

Tudós

Kurrah

Fejedelem

Berreh

Kalmár

Duzzon

Ki mondta kinek?

"Áldjon isten- megbosszúllak
E jó tétédért- megfojtalak,
Csak tehetném- légy szerencsés
Mint az ördög papsúvegben."

"Még alig szemlélteltek,
Hű szerelmem hajnalát,
Rózsabokrát vágyaimnak,
Rég öhajtott kincsemet..."

"Pénnz kell-e? izzadj, járj utána, s lesz.
Tőlem csak annak jut, ki dolgozik."

Totó!

1. Mikor találkozik Csongor elsőnek Tündével?
a) hajnalban b) délután c) éjfél
2. Ki eszi meg Mirigy rókalányát?
a) ördögfiak b) a vándorok c) a boszorkány
3. Ilma kinek a segítője volt?
a) Csongor b) Mirigy c) Tünde
4. Melyik volt az első helyszín a műben?
a) hármas út b) kert c) Mirigy udvara

És végül... Mondd el padtársadnak hogy tetszett a mű!

Ім'я користувача:
Аніко Чурман

Дата перевірки:
18.05.2023 22:53:01 CEST

Дата звіту:
24.05.2023 23:39:00 CEST

ID перевірки:
1015143513

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

ID користувача:
100011754

Назва документа: Hegedüs Evelin_Szakdolgozat_2023

Кількість сторінок: 58 Кількість слів: 15993 Кількість символів: 123400 Розмір файлу: 1.25 MB ID файлу: 1014824396

11.8% Схожість

Найбільша схожість: 1.59% з Інтернет-джерелом (<https://journals.lib.pte.hu/index.php/arjes/article/download/5829/5600>).

11.8% Джерела з Інтернету 424 Сторінка 60

1.22% Джерела з Бібліотеки 111 Сторінка 62

5.75% Цитат

Цитати 27 Сторінка 63

Не знайдено жодних посилань

0.03% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 0%)

0.03% Вилучення з Інтернету 9 Сторінка 64

Немає вилучених бібліотечних джерел